

II. Drättselkammaren.

Enär de förnämsta af Drättselkammaren handlagda ärenden redan under föregående afdelning blifvit omnämnda, upptagas här blott följande:

a) Ärenden beträffande förvaltningen af stadens fasta gods.

Någon försäljning af tomter under året har icke förekommit, men utfärdade Drättselkammaren salubref å nedan upptagna tomter, hvilka enligt förut gällande inlösningsvilkor fått af sina innehafvare lösas till ego genom afbetalningen under tio års tid, utan att dock salubref utfärdats, innan hela köpeskillingen blifvit erlagd:

Försäljning af tomter.
Utfärdade salubref.

Qvarter N:o	Tomt N:o	Gata	Köparen	Tomtens areal i qv. fot	Pris per qv. fot	Köpeskillingens belopp Smc.
154	7	Lappviks-	Skulptören Robert Stigell ¹⁾	10,000	0,40	4,000 —
130	2a	Jungfrustigen	Disponenten C. O. Saxolin ²⁾	16,720	0,40	6,688 —

I stöd af Stadsfullmäktiges dels under året dels tidigare fattade beslut, afslutade Drättselkammaren legoaftal beträffande staden tillhörig jord uti följande fall:

Utfärdade lägenheter.

N:o å kartan	Lägenhetens namn	Areal m ²	Arrendatorns namn	Arrendetidens utgång			Grundränta	Årlig penningafgift Smc.
32	Aspnäs (plantage)	—	Enkan A. Sidneff ³⁾	1894	Dec.	31	—	750 —
	Broholmen, stora tillskottsområde	—	Bankassör C. Ignatius ⁴⁾	tillsvidare			—	200 —
	bostadstomt N:o 10	1,229,5	John Stenbergs maskinfabriksaktiebolag ⁵⁾	1894	Dec.	31	—	370 —
			Veterinär läkaren A. Bärhund ⁶⁾	1923	"	31	—	1015 —

¹⁾ Drks prot. den 2 febr. § 26. — ²⁾ Drks prot. den 19 jan. § 11. — ³⁾ Drks prot. den 14 sept. § 19. — ⁴⁾ Drks prot. den 19 jan. § 8. — ⁵⁾ Drks prot. den 6 april § 22. — ⁶⁾ Drks prot. den 1 juni § 12.

	<i>Djurgården</i> , ängs-								
	lotterna N:ris 6 & 7	54,547,2	Gårdsegaren C. F. Zweyberg ¹⁾	1902	Dec.	31	—	355	—
	tomtplats N:o 8 b	1,556,4	Statsverket ²⁾	1923	"	31	—	60	—
	<i>Fjellidal</i> , åker	—	Enkan A. E. Utkin ³⁾	1894	"	31	—	600	—
23	<i>Hörneberg</i> L. A.	22,707,4	Enkan V. Löppönen ⁴⁾	1898	"	31	—	100	—
	<i>Mejlans:</i>								
	bostadsvilla N:o 12	9,996,2	Fröken Anna Melan ⁵⁾	1923	"	31	—	110	—
	d:o N:o 14	8,196,8	Arkitekten G. Nyström ⁶⁾	1923	"	31	—	125	—
	<i>Råholmen</i> ,								
	norra delen,	19,592,6	Kamrer H. Hellner ⁷⁾	1923	"	31	—	225	—
17	<i>Särnäs:</i>								
	upplagsplats N:o 1	—	Handelsfirman A. Parvainen & C:o ⁸⁾	1902	"	31	—	508	—
21	d:o N:o 2	2,337,8	Handlanden F. Stormbom ⁹⁾	1898	"	31	—	200	—
"	d:o N:o 11	4,785,7	Densamme ⁹⁾	1898	"	31	—	250	—
23	plats för petroleum-								
	cistern	1,066,6	Handelsfirman A. Parvainen & C:o ¹⁰⁾	1901	"	31	—	200	—
21	upplagsplats N:o 5	3,266	Bolaget The Finland Wood Company ¹¹⁾	1895	"	31	—	300	—
"	d:o N:o 6	4,231,2	Densamme ¹¹⁾	1895	"	31	—	300	—
"	plantage N:ris 17—								
	20	—	Trädgårdsmästaren A. Schoschkoff ¹²⁾	1894	"	31	—	700	—
	<i>Tallholmen</i> ,								
	södra delen	—	Fiskaren Pehrman ¹³⁾	1917	"	31	—	60	—
15	<i>Wallgård:</i>								
	bostadsvilla N:o 1a	—	Banmästaren M. Rudnäs konkursmassa ¹⁴⁾	1905	"	31	—	250	—
"	d:o N:o 9	2,076,7	Handlanden B. O. Henriksson ¹⁵⁾	1922	"	31	—	208	—

¹⁾ Drks prot. den 29 jan. § 8. — ²⁾ Drks prot. den 7 dec. § 27. — ³⁾ Drks prot. den 28 dec. § 8. — ⁴⁾ Drks prot. den 21 dec. § 32. — ⁵⁾ Drks prot. den 1 juni § 20. — ⁶⁾ Drks prot. den 1 juni § 21. — ⁷⁾ Drks prot. den 28 sept. § 31. — ⁸⁾ Drks prot. den 2 febr. § 19. — ⁹⁾ Drks prot. den 22 juni § 3. — ¹⁰⁾ Drks prot. den 2 febr. § 23. — ¹¹⁾ Drks prot. den 5 jan. § 20. — ¹²⁾ Drks prot. den 14 sept. § 21. — ¹³⁾ Drks prot. den 28 sept. § 32. — ¹⁴⁾ Drks prot. den 21 sept. § 31. — ¹⁵⁾ Drks prot. den 23 mars § 24.

Legoaftal af mera tillfällig natur angående staden tillhöriga mindre, dels för odling dels till upplag och tomter m. m. lämpliga platser träffades dessutom af Drätselkammaren på kortare tid uti följande fall:

Utarrenderade
mindre platser.

Arrendeplats	Arrendatorns namn	Arrende- tidens utgång		Arrende- afgift Fmg.	Anm.
Berghäll, plantage	Enkan Anna Sidneff ¹⁾	1893	Dec. 31	25	per år.
Broholmen, rutschbana	Kolportören J. W. Grönroos ²⁾	—	—	20	” vecka.
” upplagsplats	Byggmästar Th. Croll ³⁾	3 mån.	upps.	20	” år.
” målskjutningsbana	Akrobaten L. E. Olson ⁴⁾ . . .	—	—	20	” vecka.
” skjutbana	Arbetaren Gorg Gustafsson ⁵⁾	—	—	10	” d:o.
” s. k. hist. museum	Enkefru B. Kreutzberg ⁶⁾ . . .	—	—	15	” d:o.
Fabrikstomt N:o 29 vid Petersgat., stenbrott	Stenhuggaren J. Danielsson ⁷⁾	6 mån.	upps.	40	” år.
Junkarskolans plantage	Handlanden G. Barkoff ⁸⁾ . . .	1893	Dec. 31	275	” d:o.
Kampmalmen, upplagsplats	Gårdsegaren A. W. Nieminen ⁹⁾	—	—	30	i ett för allt.
” cirkus	Cirkusdirektören R. Truzzi ¹⁰⁾	—	—	100	per vecka.
” lerupplag	Byggmästaren J. Bergmans konkursmassa ¹¹⁾	—	—	8	” månad.
Mejlans, tomtplats	F. d. underofficer R. Kitjinski ¹²⁾	1894	Nov. 1	60	” år.
” d:o	F. d. underofficer J. Jacobsson ¹³⁾	”	” 1	50	” d:o.
” norra tullängslotten	F. d. underofficer R. Kitjinski ¹⁴⁾	”	” 1	32	” d:o.
” södra d:o	Målaren A. Bäckström ¹⁵⁾ . . .	”	” 1	32	” d:o.
” tomtplats	Densamme ¹⁶⁾	”	” 1	50	” d:o.
Rödbergen qv. N:o 182, stenbrott	Stenhuggaren K. Arlin ¹⁷⁾ . .	—	—	40	” d:o.
Skarpskyttegat. tomt N:o 17	Handlanden Otto Grönlund ¹⁸⁾	—	—	20	” månad.
Skatudden, upplagsplats	Handlanden Julius Tallberg ¹⁹⁾	—	—	10	” d:o.
Sörnäs, d:o	Handlanden J. F. Juselius ²⁰⁾	1894	Maj 15	10	” d:o.
Teater esplanaden, musik-esträd	Restauratör F. O. Pettersson ²¹⁾	—	—	150	” år.

1) Drks prot. den 12 maj § 3. — 2) D:o d:o den 13 april § 2. — 3) D:o d:o den 27 april § 6. — 4) D:o d:o den 25 maj § 12. — 5) D:o d:o den 20 juli § 2. — 6) D:o d:o den 3 aug. § 7. — 7) D:o d:o den 22 juni § 1. — 8) D:o d:o den 2 mars § 6. — 9) D:o d:o den 17 aug. § 5. — 10) D:o d:o den 5 okt. § 9. — 11) D:o d:o den 12 okt. § 23. — 12) D:o d:o den 7 sept. § 22. — 13) D:o d:o den 7 sept. § 23. — 14) D:o d:o den 28 sept. § 5. — 15) D:o d:o den 28 sept § 5. — 16) D:o d:o den 28 sept. § 5. — 17) D:o d:o den 14 sept § 1. — 18) D:o d:o den 9 febr. § 30. — 19) D:o d:o den 21 sept. § 5. — 20) D:o d:o den 9 nov. § 4. — 21) D:o d:o den 27 juli § 11.

- Arrende fria
platser.
Området emel-
lan Östra chaus-
séen och bo-
stadstomten N:o
1 vid 4:de linjen
i Berghäll. Utan hvarje arrendeafgäld beviljade Drätselkammaren åt apoteka-
ren John Grönberg, på derom gjord anhållan, rätt att tillsvidare bibe-
hålla¹⁾ det obebyggda området emellan Östra chausséen och bostads-
tomten N:o 1 vid 4:de linien i Berghäll såsom en öppen, stenlagd men
oinhågnad plan;
- Området emel-
lan Broholms-
gatan och tom-
ten N:o 9 vid
samma gata. åt veterinärläkaren Artur Bärlund tillstånd²⁾ att å det öppna om-
rådet mellan Broholmsgatan och åbyggnaden å den af sökanden inne-
hafvande tomten N:o 10 vid sagda gata anlägga en gräsplan och plan-
tera buskar, med förbehåll för Bärlund att borttaga dessa, då det ifrå-
gavarande området togs i anspråk för gatans utvidgning; samt
- Skjul för mat-
servering vid
Sörnäs hamn. åt Föreningen för Helsingfors Arbetshem och Nattherberge rätt³⁾
att vid Sörnäs hamn uppsätta ett skjul för matsservering från förenin-
gens ångkök, under vilkor att någon kokning eller uppvärmning af mat,
som derstädes serverades, icke finge å stället ega rum, hvarjemte skjulet
borde uppställas enligt hamnbefällets närmare anvisning och på yrkande
af stadsmyndigheterna omedelbart bortskaffas; äfvensom
- Vedgård invid
Fabriksparken. åt samma nyssnämnda förening dispositionsrätt till en plats invid
Fabriksparken att användas såsom vedgård⁴⁾, på ett års tid, räknadt
från den 1 Juni 1893, hvartill dock borde utverkas äfven Magistratens
tillstånd.
- Mindre försälj-
ningsplatser. Under året beviljade Drätselkammaren slutligen åt 16 särskilda
sökande tillstånd att tillsvidare på af Poliskammaren närmare anvisade
platser utom den egentliga staden afgiftsfritt uppställa vagnar, skjul
och bord för försäljning af kaffe, läskdrycker, frukt och karameller, en-
dast med vilkor att dessa vagnar, skjul och bord hållas snygga.
- Öfverlåtelse af
arrenderätt. Till följd af gjorda ansökningar och efter föreställd utredning om
åtkomsten, godkände Drätselkammaren de arrendeöfverlåtelse, genom
hvilka nedan nämnda personer för återstoden af förut bestämd legotid
förvärfvat sig besittningsrätt till följande, utom den egentliga staden
belägna lägenheter:

---

¹⁾ Drks prot. den 28 sept. § 13. — ²⁾ D:o d:o den 12 okt. § 3. — ³⁾ D:o d:o den 1
juni § 25. — ⁴⁾ D:o d:o den 23 mars § 4.

N:o	Lägenhetens namn	Den nye innehafvaren
28	<i>Aspnäs</i> litt. A	Magister A. V. Stenberg ¹⁾ .
	<i>Berghäll</i>	
	Andra linjen N:o 1	Gårdsegaren K. F. Wilkman ²⁾ .
	Tredje ” N:o 1	Landtbrukarene E. J. Johansson, Juusela och N. Eskola ³⁾ .
	” ” N:o 14	Handlanden J. Tallberg ⁴⁾ .
	” ” N:o 16	Urnakaremästaren K. Palmgren ⁵⁾ .
	Femte ” N:o 8	Slagtaremästaren K. F. Zweyberg ⁶⁾ .
	<i>Blekholmen, norra</i> , N:ris 1 & 2	Aktiebolaget Blekholmens Varf ⁷⁾ .
	<i>Djurgården</i> N:o 12	Gårdsegaren K. Lindholm ⁸⁾ .
9	<i>Granholmen</i>	Hofrådet A. Jansson ⁹⁾ .
54 & 55	<i>Humleberg</i> N:o 4	Garfvaremästaren W. Malmberg ¹⁰⁾ .
”	” N:o 5	Enkan J. Pischoff ¹¹⁾ .
	<i>Mejlans</i> , Tomtplats	Inspektorn V. Lindström ¹²⁾ .
102	<i>Ryssholmen</i>	Fiskhandlanden K. A. Holm ¹³⁾ .
67	<i>Sandudd</i> N:o 1, fabriksomt	Helsingfors Kalkugns Aktiebolag ¹⁴⁾ .
21	<i>Sörnäs</i> N:o 12, upplagsplats	Handelsfirman Salvesen ¹⁵⁾ .
10	<i>Träsk</i>	Trädgårdsmästaren E. J. Johansson ¹⁶⁾ .
15	<i>Wallgård</i> N:o 1 a	Handlanden T. Golovatscheff ¹⁷⁾ .
”	” N:o 1 b	Byggmästaren H. Karjalainen och Vaktmästaren A. Tapper ¹⁸⁾ .
”	” N:o 5, plantage	Landtbrukaren I. V. Saarela ¹⁹⁾ .
16	<i>Ås</i> N:o 18	Enkeguvernörskan L. Jägerhorn ²⁰⁾ .
”	” N:o 20	Handlanden J. Lindros ²¹⁾ .
”	” N:o 25, hälften	Stationskarlen H. Saarinen ²²⁾ .

Utöfver hvad redan ofvanför i afdelning I anförts beträffande in-Gumtäckt egen- köp af Gumtäckt egendom må här ännu tilläggas, att Drätselkammaren, som under 13 särskilda sammanträden handlagt hithörande frågor, bland annat, vidtog åtgärd ²³⁾ angående lagfart af egendomen; utarrenderade lägenhetens till ungefär 90 hektarer uppgående odlade marker och byggnader samt i sambruk med Gumtäckt häfdade, staden underlydande villan N:o 12 Sofielund af 44,491 hektarers areal, sedan genom behörig

¹⁾ Drks prot. den 12 okt. § 2. — ²⁾ Drks prot. den 2 febr. § 15. — ³⁾ Drks prot. den 6 april § 6. — ⁴⁾ Drks prot. den 26 okt. § 2. — ⁵⁾ Drks prot. den 23 mars § 3. — ⁶⁾ Drks prot. den 2 febr. § 14. — ⁷⁾ Drks prot. den 13 april § 22. — ⁸⁾ Drks prot. den 21 dec. § 2. — ⁹⁾ Drks prot. den 4 maj § 13. — ¹⁰⁾ Drks prot. den 16 mars § 25. — ¹¹⁾ Drks prot. den 27 april § 30. — ¹²⁾ Drks prot. den 7 dec. § 5. — ¹³⁾ Drks prot. den 13 april § 4. — ¹⁴⁾ Drks prot. den 22 juni § 3. — ¹⁵⁾ Drks prot. den 16 nov. § 15. — ¹⁶⁾ Drks prot. den 4 maj § 7. — ¹⁷⁾ Drks prot. den 28 dec. § 10. — ¹⁸⁾ Drks prot. den 12 jan. § 1. — ¹⁹⁾ Drks prot. den 25 maj § 11. — ²⁰⁾ Drks prot. den 9 mars § 7. — ²¹⁾ Drks prot. den 9 nov. § 15. — ²²⁾ Drks prot. den 26 jan. § 16. — ²³⁾ Drks prot. den 10 aug. § 28 och 7 sept. § 19.

kungörelse¹⁾ förseglade anbud å öfvertagande af detta arrende infor-
drats och erhållits, åt Landthushållaren I. V. Saarela²⁾ på en tid af 15
år, räknadt från den 1 November, mot en årlig arrendeafgift af 8,000
mark kontant och 49,419 hektoliter råg samt på för öfrigt sådana vilkor,
som äro intagna i arrendekontraktet emellan staden och Saarela af den
30 November 1893; lät³⁾ genom Drätselkontoret ordna och i en skild
fastighetsbok förteckna de af Friherre Standertskjöld-Nordenstam öf-
verlemnade arrendekontrakten rörande på arrende utgifna områden och
tomtplatser å Gumtäckt egendoms mark; förordnade till af- och tillträ-
dessyn ej mindre af lägenheten Sofielund⁴⁾ än af Gumtäckt egendom⁵⁾,
till hvilken senare syneförrättning såsom experter skulle tillkallas Kam-
reraren O. T. Widerholm och Inspektorn å Munksnäs J. Lindström;
uppgjorde på grund af sålunda tillkomna syneinstrument⁶⁾ och enligt
tidigare fattadt beslut⁷⁾ slutliqvid med Friherre Standertskjöld-Norden-
stam; införskaffade sig upplysning⁸⁾ rörande brandförsäkringen af bygg-
naderna å Gumtäckt; samt beordrade⁹⁾ Byggnadskontoret att gå i för-
fattning af nödig befunnen uppmätning utaf tomtplatserna i Gumtäckts
förstäder, Hermanstad I et II och Majstad.

Nedsättning i
arrendet för vil-
lan Stengård.

För erhållande af nödig tomtplats för den nya därvårdsbyggnaden
vid Fattiggården, förordnade¹⁰⁾ Drätselkammaren till syn å staden un-
derlydande, intill utgången af 1895 af bryggareenkan Lovisa Nilsson
på arrende innehafvande villan Stengård samt beviljade¹¹⁾ på synemän-
nens förslag och efter med vederbörande träffad öfverenskommelse för
afträädande till staden af en till 0,6 hektars areal uppgående plats un-
der de tre återstående åren af arrendetiden en ersättning af 80 mark
per år, hvilket belopp skulle utbetalas åt trädgårdsmästaren M. Schosch-
koff, såsom varande underarrendator af den utbrutna marken.

Utvidgning af
Statsjernvägar-
nes bangård i
Helsingfors.

Sedan Kejs. Senaten på sätt af föregående års berättelse¹²⁾ fram-
går godkänt de ändringar uti stadsplan, som betingades af bangårdens
i Helsingfors utvidgning, beslöt¹³⁾ Drätselkammaren att, enligt § 6 uti
det emellan Kammaren och Jernvägsstyrelsen den 21 Januari 1892 upp-
rättade kontrakt angående afstående af särskilda staden tillhöriga om-

¹⁾ Drks prot. den 5 okt. § 11. — ²⁾ D:o d:o den 26 okt. § 27. — ³⁾ D:o d:o den 5
okt. § 30. — ⁴⁾ D:o d:o den 21 sept. § 25. — ⁵⁾ D:o d:o den 19 okt. § 17. — ⁶⁾ D:o d:o
den 19 okt. § 16 och den 23 nov. § 17. — ⁷⁾ D:o d:o den 2 nov. § 13. — ⁸⁾ D:o d:o den
28 dec. § 17. — ⁹⁾ D:o d:o den 21 dec. § 36. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 5 jan. § 25. — ¹¹⁾ D:o d:o
den 19 jan. § 10. — ¹²⁾ 1892 års ber. pg. 3. — ¹³⁾ Drks prot. den 21 dec. § 15.

råden till nämnda utvidgning, behöriga öfverlåtelsehandlingar skulle uppsättas och Jernvägsstyrelsen tillsändas.

Med anledning af särskilde arrendatorers ansökningar om erhållande af den, för in-tecknings vinnande i byggnaderna å deras arrendemark, enligt lag erforderliga rättigheten att utan stadens hörande till annan öfverlåta sin arrenderätt, beviljade Drätselkammaren, jemlikt Stadsfullmäktiges den 26 April och 5 September 1882 Kammaren gifna bemyndigande att afgöra sådana ärenden, dylik friare dispositionsrätt för följande utom staden belägna arrendelägenheter:

Backas N:o 14¹⁾
Berghäll, Andra linien N:o 29²⁾
 ” Tredje ” ” 10³⁾
 ” ” ” ” 13⁴⁾
 ” ” ” ” 21⁵⁾
Bergudd N:o 20⁶⁾
Humleberg N:o 1⁷⁾
Mejlans N:o 5⁸⁾
Savila N:o 52⁹⁾
Vallgård N:o 1 b¹⁰⁾
 ” ” 9¹¹⁾

Beviljande af
friare disposi-
tionsrätt.

I stället för att de från dessa lägenheter utgående arrendeafgifterna förut varit säkerställda genom borgesförbindelser, blefvo nu på öfligt sätt vid den friare dispositionsrättens beviljande lägenheterna först in-tecknade staden till säkerhet för arrendeafgifternas utgörande.

Under året godkände Drätselkammaren inalles 39 borgesförbindelser för ingångna arrendeaftal, 5 för leverans- och entreprenadkontrakt och 1 för lån från donerade fonder.

Godkända bor-
gesförbindelser.

Uti sammanlagdt 46 fall godkände Drätselkammaren ingifna ritningar för tillärnade husbyggnader å stadens arrendemark, nämligen för 9 byggnadsföretag å Berghäll, 7 å Humleberg, 6 å Mejlans, 3 å Necken och å Djurgårdsvillorna, 2 å Lilla Broholmen, Vallgård och Holmnäs samt 1 å Sörnäs, Tölö, Stora Broholmen, Backas, Blekholmens varf, Nötholmen, Grejus, Kaavi, Kinnekulla, Råholmen, Hörneberg och

Godkända bygg-
nadsritningar.

¹⁾ Drks prot. den 2 mars § 23. — ²⁾ D:o d:o den 9 mars § 30. — ³⁾ D:o d:o den 25 maj § 2. — ⁴⁾ D:o d:o den 9 febr. § 6. — ⁵⁾ D:o d:o den 18 maj § 1. — ⁶⁾ D:o d:o den 13 juli § 3. — ⁷⁾ D:o d:o den 9 febr. § 5. — ⁸⁾ D:o d:o den 20 juli § 5. — ⁹⁾ D:o d:o den 13 juli § 2. — ¹⁰⁾ D:o d:o den 19 jan, § 29. — ¹¹⁾ D:o d:o den 27 juli § 1.

Ås äfvensom i sjelfva staden 2 byggnadsföretag nämligen 1 i Runebergs esplanaden och 1 å Skeppsvarfvat.

Utverkade in-
teckningar.

Uti in summa 23 fall utverkade sig Drätselkammaren in-teckning uti tomter och byggnader, nämligen uti 20 fall för ingångna arrende-aftal, uti 2 fall för skuldsedlar å köpeskilling för försålda tomter samt uti 1 fall för lån från donerade fonder.

Utlegning af
mulbetesmark
och rätt till af-
bergning af
gräsväxt.

Rättigheten att uppbära afgifter för begagnande af stadens mull-betesmark¹⁾ uppläts af Drätselkammaren för en ersättning af 151 mark samt rättigheten att afberga gräsväxten²⁾ å särskilda odisponerade om-råden för sammanlagdt 217 mark.

Uthyrning af
simhusen.

Stadens simhus vid Brobergskajen, i Munkholmssundet och vid Aspnäs strand uppläts af Drätselkammaren för sommaren 1893 mot respektive 307, 151 och 90 marks ersättning³⁾ till stadskassan åt enkan Gustava Wasström, arbetarehustrun Maria Lindström och handlanden K. E. Blomberg, med skyldighet för entreprenörerna att emot bestämda afgifter hålla simhusen tillgängliga för allmänheten.

Uthyrning af na-
rinkbodlar och
diskar.

Såvidt innehafvarene af narinkbodarne och diskarne ordentligt er-lagt sina hyresafgifter, fingo bodar och diskar af förre innehafvare bibehållas, men emedan ett flertal bodar uppsades, fann sig Drätselkam-maren föranlåten att för de centralare i komplexen belägna bodarna N:ris 6—11 och 20—26 något nedsätta årshyran, från 180 till 150 och 120 mark, äfvensom att för samtliga diskar bevilja en nedsättning i hyresafgiften med 20 %⁴⁾.

Föranstaltade
syner.

Förutom redan omnämnda syner å Gumtäckt och Sofielund samt särskilda syner för uppgörande af förslag till ny utarrendering af lä-genheter och tillfällig arrendering af upplagsplatser, stenbrott m. m. äfvensom byggnadssyner i anledning af ansökningar om tillstånd till byggnadsföretag, förordnade Drätselkammaren under året till afträdes-syn⁵⁾ å villan Hagasund, till s. k. tioårskontrrollsyn⁶⁾ å lägenheten N:o 62 Berga, och till treårskontrrollsyn⁷⁾ å Djurgårdsvillorna N:ris 1—5 och 13 samt lägenheteerna N:o 42 Alpen, N:o 44 Viksberg, N:o 45:a Tall-berg, villalotterna N:ris 19, 20 och 21 Humleberg, lägenheten N:o 57 b Kammio, bostadsvillorna N:ris 17, 19, 23 och 25 vid andra linien; 14, 18, 20, 22 och 26 vid tredje linien samt 6 vid fjerde linien äfvensom 8 och 10 vid femte linien å jordområdet Berghäll.

¹⁾ Drks prot. den 20 april § 14 och den 4 maj § 1. — ²⁾ D:o d:o den 13 juli § 1. —

³⁾ D:o d:o den 8 juni § 1 och den 15 juni § 1. — ⁴⁾ D:o d:o den 12 jan. § 12. — ⁵⁾ D:o d:o den 21 dec. § 30. — ⁶⁾ D:o d:o den 13 juli § 17. — ⁷⁾ D:o d:o den 13 juli §§ 16 et 18.

Såsom redogörelse för de under året verkställda allmänna arbetena intages här främst den af Stadsingeniören Herman Norrmén till Drättselkammaren afgifna berättelsen om Byggnadskontorets verksamhet, hvilken är af följande lydelse: Allmänna arbeten.

„Byggnadskontorets ordinarie personal var oförändradt densamma, som under föregående år, med undantag af att Stadsbyggmästaren A. S. Hongell, efter det dess förre innehafvare Byggmästaren M. Lindblad, som omhänderhaft tjensten sedan år 1874, afgått den 1 December. Byggnadskontoret.

Undertecknad inträdde i utöfningen af Stadsingeniörstjensten den 1 November.

Af de under rubrik *Byggnadskontoret* upptagna anslagen har å det för „material och handtlangaredagsverken vid mätningar“ uppstått en anmärkningsvärdt stor behållning, på grund deraf att de af Geodeten verkställda förrättningarnes antal under årets lopp varit ytterst få, hvarförutom mätningar för kontorets eget behof vidtagits i ringa omfattning, enär några större arbeten icke blifvit under året projekterade.

Brunnshuset blef under våren utvändigt måladt samt försedt med nytt vattentak af svart plåt för en totalkostnad af Fmk 6,618:13. Byggnader och lägenheter.

Remonten i Folkbiblioteket omfattade hufvudsakligast biblioteksrummet, som fullständigt nymålades, och förseddes med större antal hyllor, hvilka placerades vinkelrät mot väggarne. I följd häraf måste jemväl utlåningsdisken flyttas cirka en meter in på den för allmänheten afsedda delen af rummet, hvilken del ursprungligen tilltagits nog stor i förhållande till det för böckerna reserverade rummet.

I *Folkskolan å Berghäll* omlades och målades alla golf, trapphuset putsades och kalluftskanalen till koloriferen, i hvilken läckor yppats, monterades och bekläddes såväl på yttre sidan rundt om kanalen som på inre sidan af bottnet med ett asfaltschikt.

Kontorsbyggnaden å Materialgården brädfordrades, hvarvid å det för arbetet beviljade anslag uppstod en behållning af Fmk 246:85, hufvudsakligast på grund af verkets prisbillighet.

I det nyuppförda *Brandverksket* vid Högbergsgatan ombyggdes genom Byggnadskontorets försorg ett vedlider till badstuga. Kostnadsförslaget, uppgående till Fmk 2,800:—, hvilket dock icke blifvit upprättadt af kontoret, öfverskreds med Fmk 331:31, af orsak att smärre arbeten förnämligast förankringar i väggarne, hvilka icke blifvit i förslaget förutsedda, ovilkorligen måste i samband med inredningen af berörde badstuga verkställas.

Det belopp af Fmk 15,000: — som var beviljadt för *Diverse underhåll* af byggnader och lägenheter, har öfverskridits med Fmk 5,018: 78, i följd af att berörda anslag under årets lopp blef betungandt ej allenast med kostnaderna för sedvanligt underhåll, snösläpning från gårdsplaner etc. utan jemväl med utgifter för mera omfattande remonter, hvilka med Drätselkammarens begifvande utfördes uti särskilda stadens hus. Sålunda uppgingo kostnaderna för den oförutsedda remonten af Rådhuset, i hvilket bland annat Rådsturättens III & IV afdelningars lokaler förseddes med nya vaslag, till Fmk 5,007: 02.

I *Rådhusannexet* inreddes för lifsmedelsundersökningsstation ett magasin, anlades en pissoir å annexgårdsplanen samt reparerades polishäkterna för en totalsumma af Fmk 2,140: 24.

Vattenledningen till *Saluhallen* skadades särskilda gånger under den stränga vintern och steg kostnaden för iordningställandet af densamma, jemte andra smärre remonter, till Fmk 1,417: 69.

Qvarnen i Gammelstaden blef genom vattenledningskontorets försorg försedd med nya qvarnstenar för en kostnad af Fmk 1,615: 75.

För den förslagsvis beräknade kostnaden Fmk 25,234: 20 för *Ombyggnad af Rådhusets östra flygel* inreddes, som afsedt var, ej allenast samtliga lokaler i den af staden inköpta Krookska gården utan äfven Drätselkammarens, Byggnads- och Vattenledningskontorens nya lokaler, i följd hvaraf anslaget öfverskreds med Fmk 1,980: 05.

Gator och allm.
platser.

Omläggningen med I:ma nubbsten af Salutorget mellan Sofie- och Katrinegatorna slutfördes i hufvudsak under sommaren 1892. Kontot för ifrågavarande arbete kunde af orsak, att Asfaltaktiebolagets arbete ej i sin helhet blef godkänt och liquideradt, icke vid årets utgång afslutas. Att å anslaget uppstod en behållning af Fmk 10,941: 66 berodde derpå, att utschaktningen af den förorenade jorden under den gamla fältstensläggningen icke behöfde verksällas till så stort djup, som afsedt var, samt äfven af att enhetsprisen för såväl stensättningen som asfaltgjutningen voro lägre än de i kostnadsförslaget beräknats.

I och för *anskaffandet af I:ma nubbsten till* fortsatt *omläggning af Salutorget*, samt för att i någon mån bereda stenarbetare förtjenst under vintern, användes af behållningen i 1892 års anslag för nämnda ändamål ett belopp af Fmk 10,000: —¹⁾. Stenen tillverkades dels å Rassböle i Helsinges socken dels å holmen Uttern. Å hvardera ställena sysselsattes

¹⁾ Se pg. 59.

med detta arbete i medeltal 10 man hela vintern. Priset för huggning af en qv. met. sten uppgick å arbetsplatsen vid Rassböle till Fmk 5 å 4: 50, sprängämnen inberäknade, samt å Uttern excl. sprängning till Fmk 4 per m². Eftersyn vid arbetet, uppmätning, transport af stenen till upplagsplats samt uppläggningsen af densamma ökade dock dennes medelpris till Fmk 6: 40 per m².

Till följd af W. Chausséens ledande öfver Hamnbanan i riktning af Västra Henriksgatans förlängning hade för *omläggning och planering* af nämnde gata beviljats ett anslag af Fmk 9,500: —, hvilket dock vid arbetets utförande öfverskreds med Fmk 2,203: 66, på grund af att den vid kostnadsförslaget antagna planeringslinien blef något sänkt, för att motsvara planeringslinien i det omarbetade, definitiva projektet till W. Chausséens ledande öfver hamnbanan, hvarigenom en grund och i följd deraf dyr bergsprängning förorsakades.

Nyläggning verkställdes under året å stadens andel af följande gator, nemligen: *Skeppsredaregatan* mellan Båtsmans- och Smedsgatan, *Smedsgatan* mellan Skeppare- och Fabriksgatan, samt *Malmgatan* mellan Malmbrinken och Kampmalmen.

Af dessa arbeten utfördes endast det sistnämnda med anslag beviljadt för 1893, medan anslagen för de öfriga balancerats från föregående år. *Nyläggning af gatan norr om Åbo kasern* äfvensom af *Munkholmsgatan* mellan Docksgatan och Fiskartorget, för hvilka arbeten anslag tidigare beviljats, kunde ej detta år utföras, enär gårdsegarene vid nämnda gator af Magistraten erhållit ytterligare ett års anstånd med läggning af resp. gatuandelar.

För planeringen af *Kyrkogårdsgatan* hade i budgeten observerats ett anslag af Fmk 9,500: —, för hvilken summa stödjemurarne och delvis planeringssprängning skulle utföras. Under vinterns lopp beviljade¹⁾ Stadsfullmäktige ytterligare för nämnda arbete Fmk 5,000: —. För dessa medel planerades meranämnda gata med undatag af den del, som sträcker sig längs cementgjuteriets tomt. Samtidigt nedlades jemväl i gatan ett hufvudkloakrör af 12" diameter.

Planeringen af Strandgatan slutfördes med ett från föregående år balanceradt öfverskott af det för ändamålet beviljade anslaget.

Förutom sedvanligt underhåll och renhållning af kanaler, infalls-Kanaler och afloppsdiken. brunnar och afloppsdiken utfördes under året endast en nyanläggning,

¹⁾ Se pg. 59.

nämligen en 9" rörledning från *södra hälften af tomt N:o 7 vid Albertsgatan* till kloaken under Boulevardsgatan. Öfriga kanaliseringsarbeten, för hvilka anslag voro upptagna i årets budget, hade blifvit utförda år 1892.

Vägar. Utträtning och *remont af vägen å Mejlans vestra udde* utfördes i enlighet med förslaget och för den beräknade kostnaden.

Chausséer. Att anslaget för *diverse underhåll* af chausséer öfverskreds med Fmk 5,018: 78, förorsakades dels af den mycket snörika vintern med ty åtföljande forcerad snötransport dels derigenom att en större del af Östra Chausséen, bortom Sörnäsvägen remonterades.

Macadamisering af *chausséen genom Djurgården* verkställdes å en längd af c:a 450 met. för en kostnad af Fmk 4,009: 23. Anslagets storlek utgjorde Fmk 4,000: —.

Hannar. *Brolocket* å gamla trämoljan vid *Magasinskajen* omlades under vintern för en kostnad af Fmk 2,239: 18, hvadan å anslaget uppstod en behållning af Fmk 1,260: 82, beroende af de rådande låga arbetslönerna.

Tillbyggnaden till Magasinskajen fortgick under året, men blef icke fullbordad. Den vid årets slut återstående delen af anslaget Fmk 116,346: 78 balancerades till år 1894.

Fördjupningen af Södra hamnen utfördes sålunda, att densamma numera utanför Magasinskajen innehar ett djup af 6 met. under medelvattenytan, samt längs Norra och Södra kajarmarne ett djup af 5,4 m. (18 fot).

Till anläggning af en *Duc d'albe för kompassjustering* var för året i budgeten upptaget ett anslag af Fmk 2,500: —, men tog med utförandet af nämde Duc d'albe uppskof till år 1894. Endast för ifrågavarande arbete nödiga pålar blefvo under vintern uppköpta för ett belopp af Fmk 745: 16.

Brunnar. Uti tre af stadens brunnar blefvo på förslag af Brandmästaren rörledningar insatta, afsedda för direkt tillkoppling till brandverkets slangar. Kostnaden härför uppgick till Fmk 379: 34, öfverskridande det för „diverse underhåll“ af brunnar beviljade anslaget med Fmk 179: 34.

Renhållningsväsendet. Kostnaderna för *underhåll af Latriner och Pissoirer* öfverskredo anslaget med Fmk 908: 24 på grund af skärpt renhållning och desinfektering med anledning af befarad koleraepidemi.

Renhållningen af stadens allmänna platser och gatuandelar ombesörjdes af en fast arbetsstyrka om 20 man och 5 hästar, fördelade på fem renhållningsdistrikt. Vintertid måste dock tidtals nämnda styrka ökas med tillfälliga arbetare, särskildt efter hvarje större snöfall, hvilka under

ifrågavarande vinter voro ovanligt talrika, iföljd hvaraf äfven nu omordade konto öfverskreds med Fmk 2,971:35. Totalkostnaden af renhållningen under år 1893 belöpte sig till Fmk 42,971:35.

För *bevattning af stadens centrala gator och allmänna platser* har under två års tid varit beviljadt Fmk 3,000:— årligen. Emellertid har antalet bevattnade gator, år från år ökats utan att anslaget blifvit höjdt. Under sistförflutna sommar, som öfverhufvudtaget icke var regnig, fortgick bevattningen från 15 Maj till slutet af Oktober och uppgick totalkostnaden för densamma till Fmk 4,423:01.

Till föranstaltande af nödhjulsarbeten under vintern 1893 anslogo Stadsfullmäktige ett belopp af Fmk 15,000:—, för hvilken summa planerings- och sprängningsarbeten skulle verkställas å *1:sta och 3:dje linierna af förstaden Berghäll*. Vid arbetet, som omedelbart påbörjades, sysselsattes i medeltal 100 man dagligen under 2½ månaders tid. Nödhjulsarbeten.

Ett från år 1892 balanceradt anslag af Fmk 721:63 för *anläggning af provisoriska lossningsbryggor i Sandvikshamnen* har icke blifvit användt på den grund, att någon lämplig plats för dylika bryggor ej förefans, efter det Hamnbanan belades med arbete.“ Provisoriska lossningsbryggor.

Utöfver de i Byggnadskontorets ofvan intagna berättelse anförda allmänna arbeten bör här ännu tilläggas beträffande de förnämsta under året för stadens räkning påbegynta byggnadsföretagen, nämligen *dårvårdsbyggnaden vid fattiggården och det kommunala sjukhusets nybyggnader*¹⁾, hvilka skulle utföras på entreprenad, att, sedan ritningar till ifrågavarande hus hunnit af ledande arkitekten uppgöras, fastställelse å densamma utverkas, förslag till entreprenadkontrakt af byggnadsnämnden utarbetas och till Kammaren afgifvas²⁾ samt kungörelse³⁾ med uppmaning till hugade entreprenörer att inlemna skriftliga anbud å byggnadernas utförande utfärdats, Drätselkammaren, efter de inkomna anbudens pröfning, afslöt följande kontrakt:

med byggmästaren K. G. Sivenius rörande utförande ej mindre af en *dårvårdsbyggnad* invid *fattiggården* för en ersättning af 180,000 mark⁴⁾;

än ock af 3 stycken *epidemipaviljonger*, ett lik- och obduktionshus samt ett *desinfektionsherberge*, alla af trä, å *kommunala sjukhusets tomt* mot en ersättning i ett för allt af 133,500 mark⁵⁾; äfvensom

¹⁾ Se pg. 20. — ²⁾ Drs prot. den 23 febr. § 27, den 25 mars § 34 och den 4 maj § 20. — ³⁾ D:o d:o den 26 jan. § 15, den 2 febr. § 24 och den 27 april § 33. — ⁴⁾ D:o d:o den 16 febr. § 12. — ⁵⁾ D:o d:o den 16 mars § 4.

med arkitekten C. G. Hiort af Ornäs¹⁾ om uppförande på samma kommunala sjukhusets tomt af följande byggnader och byggnadsförändringar för vidtecknad ersättning, nämligen:

1) en sjukhuspaviljong af sten med bjelklag af jern . . .	84,050	mark
2) utvidgning af det förefintliga kommunala sjukhuset . . .	9,000	„
3) utvidgning och ändring af uthuset	1,450	„
4) inredning af nuvarande ekonomiebyggnaden till bo- stad för läkare och föreståndarinna	2,500	„
5) en ny ekonomiebyggnad af sten	21,000	„
	<hr/>	
	eller för inalles 118,000 mark.	

Som uti ofvan anförda entreprenadkontrakt icke ingick vatten- och aflöpsledningar för de nya kommunala sjukhusbyggnaderna, uppdrog²⁾ Drätselkammaren dessa ledningars utförande åt stadens Vattenledningskontor, hvilket härför uppgjort ett på 14,200 mark sig slutande kostnadsförslag. I samma entreprenadkontrakt ingick icke heller den för den nya stenpaviljongen erforderliga central värme- och ventilationsinrättningen, hvarför härom af Drätselkammaren träffades särskildt aftal med Nya aktiebolaget Atlas i Stockholm, som mot en godtgörelse af 12,285 kronor åtog sig alla hithörande leveranser och arbeten.

Hamnbanebyggnaden.

Rörande fortgången under året af de redan 1892 påbörjade arbetena å hamnbanan samt dermed i sammanhang till utförande komna hamn- och kajbyggnader i Sandviken intages här ledande ingenjören Herman Norrméns i sådant afseende afgifna berättelse, så lydande:

„Sedan Helsingfors Stadsfullmäktige vid sammanträde den 8 April 1890, med anledning af Fullmäktiges beslut om byggandet af en jernväg till stadens Södra hamn, tillsatt en Byggnadsstyrelse för utförandet af nämnda hamnbana och till medlemmar i berörde styrelse utsett Herrar Bankdirektör J. A. Norrmén, Öfverintendenten C. G. Sanmark, Intendenten Lennart Gripenberg och Handlanden Julius Tallberg, sammanträdde Byggnadsstyrelsen den 12 derpå följande Maj månad till konstituerande möte, hvarvid till Styrelsens ordförande utsågs Bankdirektör Norrmén och till vice ordförande Öfverintendenten Sanmark. Vid nämnda möte beslöt Byggnadsstyrelsen bland annat att hos Stadsfullmäktige anhålla om ett anslag, stort 20,000 mark, för utförandet af vissa förberedande arbeten, såsom utstakning af banan m. m.

---

¹⁾ Drks prot. den 18 maj § 3. — ²⁾ D:o d:o den 20 juli § 24. — ³⁾ D:o d:o den 20 juli § 30.

Den 13 Maj fastställdes af Stadsfullmäktige instruktion för Hamnbanebyggnadsstyrelsen, hvarjemte Fullmäktige till styrelsens disposition ställde ett förskott om 20,000 mark för utförandet af särskilda förberedande arbeten.

Den 3 juli 1890 antog Byggnadsstyrelsen till Arbetschef vid hamnbanebyggnaden Civil Ingeniören Herman Norrmén, hvarefter de förberedande arbetena å banan omedelbart vidtogo.

Med anledning af att till 1891 års landtdag öfverlemnats en Kejserlig proposition angående anvisande af anslag för Helsingfors hamnbana, hvilken borde blifva statens tillhörighet och då ovisst var, när och på hvad sätt ärendet komme att slutligen afgöras, beslöt Byggnadsstyrelsen den 4 febr. 1891 att afbryta undersökningsarbetena å banan och med utgången af månaden entlediga arbetschefen.

Sedan Finlands Ständer vid ofvanberörda landtdag med bifall till Hans Kejs. Majestäts derom framställda proposition beslutit, att Helsingfors stads projekterade hamnbana skulle utföras för statens räkning och på dess bekostnad, men genom stadens försorg, samt då antagas kunde, att Ständernas öfvermålade beslut skulle vinna nådig stadfästelse, beslöt Hamnbanebyggnadsstyrelsen vid möte den 15 November 1891, med afseende derå, att den då i staden rådande stora arbetsbristen gjorde det önskligt, att arbete kunde beredas ett större antal arbetare vid hamnbanebyggnaden, att till Stadsfullmäktige ingå med framställning derom, att Byggnadsstyrelsen måtte bemyndigas att omedelbart påbörja sådana arbeten å hamnbanan, som lämpligen vintertid kunde utföras, samt att för sådant ändamål till Hamnbanebyggnadsstyrelsens förfogande måtte ställas ett förskottsanslag af 100,000 mark, förutom det af Stadsfullmäktige härförinnan beviljade anslag af 20,000 mark.

I anledning af nyssnämnda framställning och sedan Drätselkammarens i frågan affordrade yttrande till Fullmäktige inkommit, beslöto Fullmäktige vid sammanträde den 1 derpå följande December, att, med godkännande af Drätselkammarens i saken gjorda framställning och under förhoppning att den föreslagna hamnbanan i öfverensstämmelse med den till Ständerna aflåtna nådiga propositionen och Ständernas beslut skulle öfverlemnas till utförande af Helsingfors stad, bemyndiga den af staden tillsatta Byggnadsstyrelsen att omedelbart påbörja sådana arbeten å hamnbanan, som lämpligen vintertid böra utföras.

Sedan Byggnadsstyrelsen med anledning af Stadsfullmäktiges öfvermålade beslut åter i tjänst antagit den förre arbetschefen, samt till

kassör och ingenjörbiträde utsett Civil Ingenjören K. A. Lassenius, verkställdes den 7 December 1891 det första spadtaget å Helsingfors hamnbana i och med påbörjandet af särskilda genom banbyggnaden betingade kloak- och vattenlednings omlägningsarbeten.

I följd dels af det begränsade anslaget, dels af omöjligheten för Byggnadsstyrelsen att under de gifna förhållandena träda i underhandling med respektive jordegare och arrendatorer angående upplåtande af mark för jernvägen, var Byggnadsstyrelsen hänvisad att förutom antydda kanal- och vattenledningsarbeten låta utföra endast bergsprängningsarbeten i skärningarne mellan Gräsviksgatan och villan Alkärr äfvensom invid Strandgatan. Med dessa arbeten sysselsattes dagligen under vintern 1892 cirka 120 man. De lössprängda stenblocken transporterades öfver isen i Sandvikshamn till sundet mellan Sand- och Munkholmarne, der de afstjälptes för att bilda en af Stadsfullmäktige till utförande godkänd vågbrytarebank.

I slutet af Mars månad 1892 hade af arbetsanslaget redan större delen åtgått till arbetarnes aflöningar, hvarföre Byggnadsstyrelsen, som från utrikes ort inföväntade af densamma reqvirerade redskap och arbetsspår-material, för hvilkas liqviderande c:a 20,000 mark voro reserverade, såg sig, enär banans utförande vid denna tidpunkt ännu ej vunnit nådig fastställelse, föranlåten att tillsvicare inställa arbetena å banan.

Sedan Hans Kejs. Majestät i Maj 1892 godkänt Ständernas framställning att, såsom tillskott till det af allmänna statsmedel utlofvade belopp, 1,000,000 mark, till Helsingfors hamnbanebyggnad anslå 800,000 mark ur kommunikationsfondens tillgångar, upptogos arbetena å hamnbanan ånyo i början af juni månad.

Under året koncentrerades arbetena hufvudsakligen å genomsprängningen af bergskärningen vid Lappviksgatan, grundmuddringen för den af Stadsfullmäktige under våren 1892 godkända jernvägsmolon i Sandviken äfvensom under sednare delen af året å grundgräfningsarbeten för Vestra Chaussée-viadukten, hvars utförande i enlighet med en förändrad plan Fullmäktige den 12 juli 1892 beslutit.

Enär möjligheten af grundmuddringsarbetets i Sandviken slutförande under hösten 1892, med anledning af dess sentida påbörjande, syntes tvifvelaktig och utsigten till hamnbanans fullbordande intill Södra hamnen inom 2:nne arbetsår som en följd deraf ansågs otänkbar, påbörjades icke de mellan Brunnsparcken och Södra hamnen förefintliga

arbetena, förrän visshet om förenämnda muddringsarbetes slutförande vunnits i November, hvarefter Bergsprängning å banan inom Brunns-parken omedelbart vidtog.

Vid slutet af 1892 voro följande arbeten påbörjade eller slutförda:

Bergskärningen mellan Gräsviksgatan och Alkärr dalen var i det närmaste slutförd; stödjemurarne invid Lappviksgatan voro uppförda; samtliga af nyssnämnde skärning betingade kloak- och vattenlednings-omläggningar blefvo fullbordade. Bergsprängningen mellan villorna Arkadia och Alkärr var vid årets slut till en fjerdedel utförd. Grundgräfningen för stödjemurarne invid Vestra chausséen utfördes under hösten 1892 och vintern 1893. Muddringsarbetet för grundningen af Sandviks molon lyckades Byggnadsstyrelsen äfven slutföra hösten 1892; likaledes fullbordades arbetena med utfyllningen af vågbrytaren i sundet mellan Sand- och Munkholmarne. Under hösten 1892 omlades slutligen invid Docksgatan särskilda kloak- och vattenlegningar, hvilkas flyttning betingades af banarbetet.

År 1893 slutfördes arbetena å Vestra chausséen, äfvensom samtliga bergsprängnings- och jordschaktningsarbeten å banan, putsningsarbeten dock undantagna. Under året blefvo fullbordade alla bro- och tunnelhvalf, hvilkas utförande på entreprenad öfverlemnats åt Helsingfors Cementgjuteri aktiebolag, äfvensom samtliga stödjemurar emot banan. Arbetet å Sandviks molon jemte svängbron derinvid blef i det närmaste slutfördt, dock lemnades stensättningen af molon, monteringen af vridningsmekanismen å nyssnämnde bro äfvensom insättningen af hvi-larbjälkarne längs molons kajmurar till år 1894.

Slutförandet af påfyllningen å tunneln under villan N:o 1 i östra Brunns-parken lemnades äfven till år 1894. Till detta år blefvo äfven putsningsarbetena invid banan och Vestra chausséen inom villan Arkadia uppskjuten.

Skenspikningen af banan intill magasin stomterna invid Badhus-vägen slutfördes i December 1893 och kunde banan intill nämnda ställe befaras med ett första tåg lördagen den 16 December nämnda år. Dagen derpå expedierades å banan ett festtåg.

Intill utgången af år 1893 hade för banbyggnaden å nedanstående rubriker utgifvits följande belopp. De inom parentes upptagna siffrorna angifva de i kostnadsförslaget beräknade kubikmassor och kostnader.

M a s s a		K o s t n a d <i>Fmg.</i>	
	Löner och arvoden åt styrelsen	8,310: —	(0.)
	Inspektör och experter	7,656: 51	(0.)
	Löner och arvoden åt Ingeniörer	42,582: 99	} (75,278: 03)
	” ” ” ” Byggmästare	45,738: 86	
	Hushyror	4,200: —	(0.)
	Eldning, belysning, renhållning m. m.	2,918: 64	(0.)
	Kontorsböcker, tabeller, tryckalster	1,006: 10	(0.)
	Rit- och skrifmaterialier	1,013: 10	(0.)
	Resor och beskickningar	250: 45	(0.)
	Telefon-, telegram- & postporto	633: 72	(0.)
	Annonser o. renskrifningar	372: 78	(0.)
	Diverse utgifter	1,161: 65	(0.)
	Inlösen af mark	106,152: 13	} (170,530: —)
	Inlösen och flyttning af hus	8,456: 20	
	Ersättning åt jordegare för olägenheter och skador	81,604: 86	
	Stakning, affattning, pliktning etc.	3,797: 14	(0.)
	Rödning	12: 50	(0.)
74,837 m ³ (28,853.7)	Jordschaktning	126,800: 81	(45,921: 60)
	Jord från afloppsdiken	262: 80	(0.)
	Omläggning af kloaker	15,494: 37	} (23,924: 27)
	” af vattenledningar	14,679: 36	
	Berg ur sido- och afloppsdiken	4: 80	(0.)
41,316,71 m ³ (42,029 m ³)	D:o ur banans skärningar	272,749: 62	(255,295: 80)
	Större jordstenar	1,792: 94	(0.)
11,958,05 m ³ (4,458 m ³)	Stödjemurar	297,837: 64	(134,252: —)
	Nubb- och fältstens läggning	1,388: 64	
	Revetering mot ballastbank	20,938: 26	
	Torfbeklädnad	4,156: 25	
	Dränering	3,159: 72	
	Afloopstrummor	308: 90	
	Vägöfverfart till Skeppsvarvet	6,162: 88	(9,654: —)
	D:o vid Fredriksgatan	15,160: 05	(6,590: —)
	D:o vid Lappviksgatan	16,507: 69	(6,590: —)
	Tunneln invid Brunnsparken	39,001: 23	(23,251: 40)
	Sandviks molon	305,713: 79	} (400,532: 38)
	Svängbron å Sandviks molon	25,720: 08	
	Vägbrytaren vid Sandholmen	3,741: 32	
	Ballastering	50,464: 23	(33,481: —)
	Uppköpta sleepers	7,297: —	
	Justering etc. af d:o	630: 48	
	Transport af sleepers	1,074: 25	
	Uppköpta skenor	90,062: 77	
	D:o bindningsskenor	3,375: —	
	D:o skruffbultar	868: 63	
	D:o bottenplåtar	1,923: 75	
	D:o skenspik	2,229: 50	
	Kompletta vexlingar	907: 64	
	Transport <i>Fmg.</i>	1,646,282: 03	

	Transport	1,646,282: 03	
	Lossning, lastning & transport af skenor	2,619: 63	
	Skenspikning	2,497: 90	
	Spårstopning	4,628: 08	
	Jernbarrierer	1,338: 46	
	Träbarrierer	6,820: 30	
	Öfvergång vid Fabriksgatan	270: 32	
	D:o vid Skepparegatan	83: —	
	Vestra chausséens ombyggnad	228,259: 95	(201,500: —)
	Uppfart till Badhusgatan.	93: 40	
	Diverse planeringar	3,895: 15	
	Öfvergångar i Brunnsparken	30: —	
	Läkarearvoden	374: —	(0.)
	Diverse sjukvårdskostnader	5,848: 32	(0.)
	Mätning sinstrument	1,503: —	(0.)
	Kontorsinventarier	1,019: 56	(0.)
	Byggnadsmaterialier, maskiner o. redskap	119,405: 62	(0.) ¹⁾
	Diverse byggnadsmaterialier.	307: 81	(0.)
	Summa <i>Fmk</i>	2,025,276: 63.	

Äfven följande, i Byggnadskontorets berättelse ej omnämnda mindre arbeten torde här böra anföras:

På Byggnadskontorets förslag och för nedbringande af kostnaden för upplysning af tornuret uti Nikolaikyrkan beslöt²⁾ Drätselkammaren antaga Ingeniören Gottfr. Strömbergs anbud att för en ersättning af 180 mark utföra i tornuret en elektrisk instalation på 4 stycken glödlampor af 16 normalljus styrka; och vidtog Drätselkammaren i sammanhang härmed anordning om belysningens antändning och släckning af brandkonstaplarne, i hvilkas dejourrum ledningens afstängare skulle anbringas.

Bifogande en af Sundhetsinspektören till Magistraten ställd skrift, hvari framhålles det helsovådliga uti anlitage af klappbryggan i Sandvikshamnens inre bassin, anhöll Magistraten hos Drätselkammaren om ifrågavarande klappbryggas stängande, så fort sig göra lät, samt dess förläggande på annan plats, hvarför Kammaren äfven uppdrog³⁾ åt Byggnadskontoret att omedelbart låta borttaga bryggan samt till Kammarin inkomma med förslag till bryggans förflyttande till annat lämpligt ställe.

1) För arbetsledning, redskap och diverse oförutsedda utgifter finnes i Ingeniör Ehrströms kostnadsförslag upptaget blott Fmk 75,278: 03, hvilken summa icke ens motsvarar kostnaden för arbetsledningen enbart. Vanligen beräknas för arbetsledningen 10 % af hela kostnadsförslaget till ett arbete. — ²⁾ Drks prot. den 20 juli § 20. — ³⁾ Drks prot. den 3 aug. § 4.

Aflopsdike
genom villan
Alkärr.

Sedan hos Drätselkammaren anmäls, att ett genom villan Alkärr ledande aflopsdike icke behörigen afledde vattnet, hvarför det äfven var synnerligen stinkande, beslöt¹⁾ Kammaren, sedan syn å stället för rättats samt på synemännens förslag, att ifrågavarande dike skulle genom Byggnadskontorets försorg uppreppas, men det framtida underhållet deraf öfverlemnas åt respektive lägenhets innehafvare.

Kloakledning
till folkskolehu-
set vid Folk-
skolegatan.

Senatsvaktmästaren A. W. Blomqvist hade hos Drätselkammaren ansökt att blifva tillerkänd ersättning för sprängnings- m. fl. kostnader för ett af honom vid utförande af kloakledning till gården N:o 8 vid Folkskolegatan under sagde gata nedlagdt afloppsrör, hvilket sedermera af staden användts vid anläggningen af den allmänna afloppskanalen derstädes; och beslöt²⁾ Kammaren i anledning häraf i skrifvelse till Magistraten anhålla, det Magistraten ville i budgetsförslaget för år 1894 upptaga en post af 1,000 mark för att såsom godtgörelse åt vaktmästaren Blomqvist utbetalas under påföljande Januari månad, för händelse Stadsfullmäktige vid budgetens votering godkände nämnda utgiftspost.

Vattenlednin-
gens utvidgning.

Beträffande vattenledningen, dess utvidgning och verksamhet har vattenledningsingenjören aflemnat följande berättelse:

	<i>Fmg.</i>	<i>ni.</i>
„Anläggningen och dess utvidgning		
Vattenledningens värde vid ingången af år 1893	2,673,470	76
Inköp af vattenmätare	9,577	82
Vattenledningens utsträckning:		
Under Albertsgatan (ifrån Boulevardsgatan till N:o 27)	2,466	88
Under Malmgatan från Fredriksgatan till tomt N:o 24	296	38
2 st. bevattningsposter å gamla kyrkogården	1,339	—
1 st. vattenpost å Hafstorget	493	07
1 st. vattenvärmsapparat invid hästhon å Broholmen	671	82
Vattenledningens värde vid utgången af år 1893	2,688,315	73

Antalet år 1893 uppsatta vattenmätare utgjorde 33 och funnos vid årets slut 1,462 vattenmätare i bruk, hvaraf 8 st. tillhörde resp. konsumenter.

På anhållan af egaren till gården N:o 27 vid Albertsgatan utsträcktes vattenledningen till sagda gård, hvartill åttingo 77 m 102 mm rör, 1 st. afstängningskran och 1 st. brandpost. Oaktadt arbetet var full-

¹⁾ Drks prot. den 31 aug. § 6. — ²⁾ Drks prot. den 23 nov. § 9 och den 14 dec. § 26.

bordadt den 15 Juli, var bemälda gård ännu vid årets utgång i saknad af anslutning till vattenledningen.

Å den redan år 1892 utförda vattenledningen under Malmgatan till stadens materialgård verkställes några kompletteringar.

Bevattningsposterna å gamla kyrkogården utfördes på anhållan af kyrkorådet, vattenposten å Hafstorget åter på framställning af särskilda villaegare i Brunnsparken, hvilka sedermera på egen bekostnad försågo sig med hvar sin särskilda utkastare.

Ytterligare inrättades en vattenpost å Petersgatan för Magdalena hemmets behof, men påfördes kostnaderna jemlikt Stadsfullmäktiges beslut kontot: remont och underhåll af vattenledningens byggnader m. m. och representera sålunda ingen kapitaltillökning.

Invid hästhon å Broholmen anbragtes en apparat för vattnets uppvärmning, fullkomligt liknande den utanför Gasverket.

Rörnätets utsträckning vid utgången af år 1893 framgår af följande tablä:

Rörnätets utsträckning.

	457 ^{mm} rör	406 ^{mm} rör	305 ^{mm} rör	203 ^{mm} rör	152 ^{mm} rör	102 ^{mm} rör	76 ^{mm} rör	51 ^{mm} rör	Summa rör	Brand- poster	Afskän- ningskranar st.
	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m
31 December 1892	3,562	3,140	8,092	3,126	5,779	23,821	162	1,816	54,498	293	364
Tillkommit år 1893	106	—	—	—	—	77	—	—	183	1	1
Afgått år 1893	—	100	—	—	—	—	—	—	100	—	—
Summa 31 Decemcer 1893	3,668	3,040	8,092	3,126	5,779	23,898	162	1,816	54,581	294	365

Angående de tillkomna 457^{mm} och borttagna 406^{mm} rören bör nämnas, att i anledning af Vestra chausséens sänkning i samband med arbetena för hamnbanan en flyttning af det under chausséen ledande hufvudröret blef nödvändigt, hvilket utfördes sålunda, att 457^{mm} rör nedlades på östra sidan om chausséen och förenades med de gamla 406^{mm} rören, hvarpå den mellanliggande gamla rörsträngen borttogs.

Vid slutet af år 1893 funnos i bruk staden tillhöriga 4 st. fribrunnar, 4 st. vattningshoar, af hvilka 2 med vattenvärmningsapparater, 7 st. dricksvattenkastare, 15 st. pissoirer, 3 st. offentliga afträden, 4 st. fontäner, 6 st. vattenafhemtningsposter för betalande konsumenter, 13 st. vattenafhemtningsposter för gatubevattning, 32 st. vattenposter för trädgårdsbevattning, samt 1 st. hydraulisk hiss, äfvensom 5 st. proviso-riska fribrunnar.

Af stadens hus voro 20 försedda med vattenledning.

Förvaltning, drift, underhåll och diverse.

Å r 1 8 9 3	Små	ni	Små	ni
<i>Allmänna kostnader.</i>				
En ingenjör, arvode	6,815	—		
En bokhållare, d:o	2,400	—		
Expenser	2,563	34	11,778	34
<i>Vattenuppfördringen.</i>				
En förste maskinist, arvode	2,400	—		
En andre maskinist, „	1,184	70		
En putsare, „	852	80		
Eldare- och handtlångaredagsverken	659	—		
Ved, kol, olja, trassel och diverse	4,355	70		
Remont och underhåll af gamla pumpverket	1,400	22		
Remont och underhåll af nya pumpverket	1,212	76	12,065	18
<i>Filtreringen.</i>				
En filterförman, arvode	1,200	—		
Isning af filtrerna	4,171	67		
Skumning af d:o	1,594	50		
Sandtvättning, kärning och påfyllning	3,591	20		
Remont af filterbassinerna	1,337	81		
D:o af arbetsredskap och diverse	536	40		
Ved till eldning af renvattenshuset	200	—	12,631	58
<i>Rörsätet.</i>				
En rörmästare, arvode	3,000	—		
Skötsel af Brand och vattenposter	7,741	90		
Remont och underhåll af rörsätet	4,820	69		
Remont och underhåll af brandposter, afsträngningskranar och vattenposter	5,201	83	20,764	42
<i>Vattenborgen.</i>				
En reservoirkvakt, arvode	420	—		
Diverse underhåll, ved till vaktstugan, rengöring af vattenborgen m. m.	603	16	1,023	16
<i>Vattenmätare.</i>				
Reparation och justering af vattenmätare	1,779	74		
Affäsning af vattenmätare och resultatens sammanställning	5,795	40	7,575	14
<i>Pumphus, vattenrännor och hägnader.</i>				
Omläggning af vattentaket i gamla pumphuset	515	46		
Diverse underhåll och remont	2,132	02	2,647	48
Transport	—	—	68,485	30

	Transport		
<i>Diverse.</i>			68,485 30
Mätningar och undersökningar för utvidgningar		514 74	
Brandförsäkringspremier, utskylder till Helsinge kommun & telefonafgifter m. m.		1,157 35	
Drift och skötsel af vattenvärmningsinrättningen vid hästhoarne		1,287 —	
Arrende för skyddsområde vid Wanda å		300 —	
Kostnader för distribuering af debetsedlar		283 30	
Diverse kostnader		745 55	4,287 94
<i>Verkstaden.</i>			
En verkmästare, arvode		2,000 —	
Hyra för verkstadslokal och magasin		2,644 —	
Dagsverken för privata arbeten		29,915 47	
Material för do		46,973 60	
Remont och underhåll för verkstadens arbetsredskap		3,951 65	
Diverse kostnader		904 35	86,389 07
Summa		— —	159,162 31

Allmänna kostnader inbegripa aflöningar och expenser för ledningen och förvaltningen af vattenledningens utvidgning, förvaltning och drift under år 1893, äfvensom för uppdebiteringen af vattenafgifter och utförda arbeten. Bland kontorsarbetena hafva förekommit: 276 skrivelser och andra expeditioner, af hvilka flertalet till Drätselkammaren, 187 bref till in- och utländska fabrikanter, hufvudsakligast i verkstadens angelägenheter, c:a 4,700 debetsedlar för förbrukadt vatten samt 1,490 räkningar för af verkstaden utförda arbeten.

Kontorsarbeten
vid vattenled-
ningen.

Under året förekommo endast löpande remonter och underhåll å maskineriet, till ett sammanlagdt belopp af 2,612 mark 98 penni. *Vattenuppfordringen* under år 1893 utgjorde 1,604,716 m³ och var 20.9 % större än under år 1892, i följd af att under den stränga vintern ett stort antal brandposter lemnades rinnande, dels för att tillförsäkra de gårdsegare, hvilkas ledningar voro tillfrusna, tillfälle till afhämtning af vatten, dels för att kompensera den här af förorsakade vattenstagnationen i gaturören, som skulle hafva föranledt deras tillfrysning. Ångpumpverket hölls af försiktighetsskäl under Mars och April månader färdigt för igångsättning och användes under 18 timmar. Derutöfver var ångpumpverket i gång under 101 timmr, för att möjliggöra cementering af den sönderfrusna vattenrännan till gamla pumpverket.

Vattenuppför-
dringen.

Totala uppfordringskostnaden per m³ vatten utgör för ångpumpverket, i anseende till den långa tid, som det stod uppeldadt, utan att

behöfva begagnas, 12.9 penni (emot 6.233 penni år 1892), för gamla pumpverket 0.579 penni och i medeltal 0,752 penni. Vattenuppfordringens storlek under de skilda månaderna och dagarna af året framgår af följande tablå och bilagda grafiska tabell. Vattenuppfordringen utgjorde i medeltal per dygn 4,357 m³, i maximum (den 14 Mars) 8,269.5 m³ och i minimum (den 11 Juni) 1,139.5 m³.

Pumparnas
verksamhet.

Pumpverket arbetade enligt följande tablå:

Månad	Gamla pumpverket				Nya ångpumpverket			Summa m ³
	Pumpens N:o	Antal tunnar	Antal slag	m ³	Antal tunnar	Antal slag	m ³	
Januari	1	329	224,805	99,838	—	—	—	
	2	350	237,289					
Februari	1	356	292,485	122,431	—	—	—	
	2	337	273,621					
Mars	1	625	502,045	213,653	11	14,162	2,337	
	2	644	486,145					
April	1	648	458,785	204,064	7	13,109	2,163	
	2	672	485,745					
Maj	1	289	250,118	137,386	1	900	149	
	2	432	387,746					
Juni	1	339	282,920	117,971	—	—	—	
	2	350	262,524					
Juli	1	311	247,678	106,833	100	108,158	17,846	
	2	305	246,555					
Augusti	1	352	279,326	123,553	—	—	—	
	2	366	292,498					
September	1	345	271,908	118,614	—	—	—	
	2	347	276,934					
Oktober	1	376	302,928	126,305	—	—	—	
	2	348	281,054					
November	1	347	258,827	111,664	—	—	—	
	2	345	257,766					
December	1	334	236,038	99,909	—	—	—	
	2	331	226,016					
Summa	—	9,478	7,321,756	1,582,221	119	136,329	22,495	1,604,716

Filtreringen.

Kostnaden för *filterdriften* påverkades af den stränga vintern och stälde sig medelpriset för filtrernas isning på 2 mark 2 penni (emot 1 mark 10 penni år 1892); medelpriset för sandtvättning, kärning och påfyllning 1 mark 74 penni, för filtrernas skumning 77 penni, allt per m³ total filteryta och år. Hela filtreringskostnaden per m³ filteryta och år utgör 6 mark 10 penni och för *en* m³ vatten 0.787 penni.

Rensning af filtra verkställdes under år 1893 20 gånger, såsom af följande sammanställning framgår.

Rensade filter- bassiner		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
N:o	I	—	—	1	—	1	1	—	1	1	—	1	—
”	II	—	—	1	1	—	1	1	1	1	1	—	—
”	III	—	—	1	1	1	—	1	1	—	1	—	1

Å rörnätet reparerades 13 läckor och 6 rörbrott i gatuledningar och tryckrör under årets lopp. Större remontarbeten förekommo å 60 st. brand- och vattenposter samt afstängningskranar, mindre nästan dagligen. Partiella afstängningar af rörnätet egde rum 69 ggr i följd af utvidgningar och reparationer. Skötseln af branposterna under vintern, i afsigt att förekomma deras tillfrysning, stälde sig på 26 mark 33 penni per år och stycke i medeltal. Af stadens 294 brandposter voro 3 i följd af frysning obegagneliga; af rörnätet hade c:a 800 meter eller c:a 1.5 % af totala längden tillfrusit, men då dessa hufvudsakligast bestodo af sådana rörsträngar, der ingen konsumtion eger rum, blef i följd häraf endast 1 konsument under en kortare tid afskuren från vattenledningen. Rörnätet spolades under året 3 gånger. Totala underhållskostnaden för rörnätet jemte dess tillbehör utgjorde under år 1893 378 mark 91 penni per kilometer, och 1,3 penni per m³ vatten.

Rörnätet.

Vattenborgen spolades 2 ggr, vid hvilka tillfällen vattenståndet var 0. Eljes har lägsta vattenståndet utgjort 2.1 m motsvarande ett innehåll af 1,000 m³, och i medeltal 3.53 m, motsvarande 1,834 m³. Endast snöskottning och löpande remonter förekommo under året.

Vattenborgen.

Antalet reparerade, rengjorda och justerade *vattenmätare* utgjorde 468 eller vid pass 32 % af totala antalet. Antalet afläsningar af vattenmätare utgjorde under år 1893 c:a 17,500, för hvilkas verkställande och sammanställande kostnaden utgjorde 5,795 mark 40 penni. Totalkostnaden för vattenmätarens underhåll och afläsning utgjorde per år och stycke 5 mark 18 penni, ränta och amortisation, beräknade efter 10 % på inköpsvärdet, utgöra 10 mark 11 penni, alltså in summa 15 mark 29 penni. De influtna vattenmätarehyrorna åter utgöra 11 mark 72 penni per uppsatt mätare och år i medeltal.

Vattenmätare.

Angående *diverse* observeras bl. a. kostnaden för drift och skötsel af vattenvärmningsinrättningarne vid hästhoarna 1,287 mark. Dessa in-

Diverse.

rättningar voro i bruk ifrån den 1 Januari, resp. 5 Febr. till den 12 April, samt ifrån den 27 November till den 31 December; efter en afgift af 2 penni per vattnat kreatur utgjorde den dagliga freqvensen 620 vattnade kreatur (eller 310 för hvardera af hoarna). Inkomsterna utgjorde 1,483 mark 84 penni och öfverstego utgifterna med 196 mark 84 penni. Skilnaden motsvarar något så när kostnaden för det utdelade vattnet, som icke är inberäknad i driftkostnaden. Vidare må uppmärksammas posten „arrende för skyddsområde vid Vanda å“, hvarmed förhållandet är följande: På sensommaren 1893 upptäcktes att ett vid Vanda å beläget grönsaksland äfvensom en liten latrin, hvilka torde hafva existerat under bortåt tio år, vore i stånd att framkalla epidemiska sjukdomar m. fl. olägenheter i staden. Grönsakslandet arrenderades af staden, för att icke vidare användas, och särskilda anstalter beträffande förhindrandet af byke och bad i ån, m. m. vidtogos, utan att dock något förbättrande inflytande på vattenledningsvattnets beskaffenhet och sjukligheten i staden veterligen häraf blifvit spordt.

Verkstaden. Vid *verkstaden* voro anställda i maximum 62, i medeltal 36 och i minimum 23 arbetare. Bland arbetena förtjäna omnämnas 27 nya anslutningar, 33 uppsatta och 468 ombytta mätare, 1,434 reparationer af ledningar och kranar hos privata konsumenter (hvaraf åtminstone 500 i följd af frysning), 65 reparationer i stadens hus, vatten- och afloppsledningar för dårvårdsbyggnaden å fattiggården samt kommunala sjukhusen, diverse större arbeten för hamnbanans räkning m. m. Totalkostnaden af de arbeten, som utfärdades för sådana stadens hus och inrättningar, som icke stå under vattenledningskontorets inseende, utgjorde inemot 30,000 mark. Derförutom har verkstaden utfört remont å vattenledningskontorets arbetsredskap, samt å pissoirer och hästhoar, i ständsatt ett antal äldre brandposter och afstängningskranar; konstruerat en sandtvättningsmaskin för filtra m. m., hvilka kostnader dock direkt påförts beträffande konti i hufvudboken.

Antalet utfärdade räkningar utgjorde 1,490 och slutsumman 99,787 mark 90 penni.

Utestående fordringar, som vid årets början utgjorde c:a 8,000 mark, uppgingo vid dess slut till samma belopp. Enär utgifterna för verkstaden utgjort 86,389 mark 7 penni, utgör bruttoinkomsten 13,398 mark 83 penni, men följer, med afseende äfven å de indirekta kostnaderna, här en specialkalkyl af den faktiska nettoinkomsten från verkstaden.

	<i>Fr.</i>	<i>ni.</i>
<i>Inkomster.</i>		
Inkomster under år 1893	99,787	90
<i>Utgifter.</i>		
En verkmästare, arvode	2,000: —	
Hyra för verkstadslokal	2,644: —	
Remont och underhåll af verkstadens arbetsredskap	3,951: 65	
Lagerränta och brandförsäkringspremier	3,200: —	
Afskrifning och ränta å arbetsmaskiner	500: —	
Diverse	904: 35	
	13,200: —	
³ / ₄ häraf för privata arbeten, resten för vattenledningskontorets	9,900: —	
Dagsverken för privata arbeten	29,915: 47	
Material för privata arbeten	46,973: 60	
Räkningsblanketter, böcker, porto, telegram, kostnader för räkningsbeloppens indrifning m. m.	1,000: —	
För eventuella gratisreparationer under loppet af 2 år reserveras	1,500: —	
För räntor å utestående fordringar, möjligen observerade utgifter och till summans afrundning	1,498: 83	
	90,787	90
Saldo, nettovinst	9,000	—

Beträffande vattenledningskontorets arbeten under år 1893 må slutligen nämnas, att totala antalet dagsverkare utgjort i maximum 124, i medeltal 80 och i minimum 50, samt att antalet personer med månadslön utgjorde 7.

Priset för hvarje m³ utdeladt vatten ställer sig på följande sätt enligt i det föregående lemnade uppgifter.

Priset per m³
vatten.

	Penni.
Om endast pumpningskostnaden toges i betraktande	0.752
Om härtill lägges kostnaden för filtreringen	1.539
Om härtill lägges kostnaden för rörnätets skötsel och underhåll	2.839
Om härtill lägges kostnaden för vattenledningens förvaltning, samt för underhåll och remont af vattenborgen, pumphus, vattenrännor, hägnader, underhåll och afläsning af vattenmätare samt diverse (icke utgifterna för verkstaden)	4.534
Om härtill lägges 5 % ränta å anläggningskapitalet	12.911

Årsberättelse för 1893.

Inkomst per m³
vatten.*Inkomsten för hvarje m³ vatten framgår af följande:*

	<i>Fråk</i>	<i>Fråk</i>
Influtna vattenavgifter	224,184: 87	
Inkomst från hästhoarne	1,483: 84	
Förhöjning för sentida inbetalning af vatten- konsumtionsavgifter	968: 04	226,636: 75
Vattenmätarehyror	— —	17,130: 67
Summa	— —	243,767: 42,

hvidan medelinkomsten per m³ vatten utgör 15.191 penni.

Inkomsterna för vatten och vattenmätarehyror voro under år 1893 1,122 mark 61 penni lägre än under år 1892 och 4,532 mark 58 penni lägre än i budgeten förutsatts.

Konsumtion.

Antalet konsumenter utgjorde vid slutet af år 1893 1,207 eller 27 mera än under föregående år.

Den uppdebiterade konsumtionen i de särskilda stadsdelarne uppgick till följande belopp under år 1893.

	m ³
I Stadsdelen	109,569
II "	121,472
III "	57,168
IV "	156,318
V "	104,507
VI "	50,235
VII "	49,540
VIII "	9,158
IX "	6,747
Utom staden	112,167
Summa	776,881

I medeltal har för hvarje försåld m³ vatten influtit 29.17 penni, eller om mätarehyror inberäknas 31.38 penni.

Enär den uppfordrade vattenmängden utgjort 1,604,716 m³, och den försålda 776,881 m³, återstå såsom gratis utdelade 827,835 m³. Denna vattenquantitet representerar det belopp, som förbrukats genom de under vintern rinnande brandposterna, samt för bevattning af planteringar och gator, eldsläckning, pissoirer, afträden, hästhoar och fribrunnar, för stadens allmänna arbeten och i stadens hus.

Vattenståndet i Vanda å.

Vattenståndet i
Vanda å.

År 1893	Medeltal m	Maximum m	Minimum m
Januari	+ 0,13	+ 0,22	+ 0,08
Februari	+ 0,08	+ 0,14	+ 0,06
Mars	+ 0,06	+ 0,13	+ 0,01
April	+ 0,50	+ 0,88	+ 0,07
Maj	+ 0,60	+ 0,99	+ 0,29
Juni	+ 0,19	+ 0,45	+ 0,03
Juli	+ 0,12	+ 0,25	+ 0,06
Augusti	+ 0,04	+ 0,08	+ 0
September	+ 0,39	+ 1,02	+ 0,01
Oktober	+ 0,48	+ 0,71	+ 0,33
November	+ 0,30	+ 0,54	+ 0,16
December	+ 0,29	+ 0,67	+ 0,20
För hela året 1893	+ 0,27	+ 1,02	+ 0,01

Islossningen begynte den 27 April.⁴

Öfriga uti berättelsen ingående statistiska uppgifter äro återgifna uti de längre fram följande tabellbilagorna.

I sammanhang med berättelsen om stadens vattenledning må här ännu tilläggas följande.

Med anledning deraf att vattenbrist i flere gårdar uppstått till följd af de i gårdarna inledda vattenledningarnas tillfrysande under den stränga vintern 1892—1893, hade gårdsegareföreningens bestyrelse hos Drätselkammaren anhållit bland annat att provisoriska vattenposter måtte öppnas vid närmaste gator, från hvilka poster vattenafhemtning kunde få ega rum under vissa tider på dagen; och beslöt¹⁾ för sagda olägenhets afhjelpande Drätselkammaren, som emellertid af Vattenledningskontoret underrättats, att bemälda kontor redan påbörjat iordningsställande af 8 stycken ständigt rinnande brandposter i afsigt såväl att underhålla vattencirkulationen i rörnätet som att bereda konsumenterna tillfälle till vattenafhemtning, ej mindre att godkänna den af Vattenledningskontoret vidtagna åtgärden, än ock att beordra kontoret att i mon af behof inrätta flere dylika vattenkastare med ständigt rinnande vatten samt att, för händelse af rörnätets tillfrysning på nå-

Provisoriska vattenposter.

¹⁾ Drks prot. den 23 febr. § 17

got större område, tillfälle till inrättande af nyssnämnda vattenkastare ej funnos, anordna poster, hvarifrån vatten kunde på bestämda tider utdelas. Dessutom beslöt Drätselkammaren meddela de verkstäder i staden, hvilka hafva rättighet att utföra vattenledningar inom hus, tillstånd att under pågående vinter verkställa upptining och reparationer å de under gatorna befintliga servisledningarna mellan hufvudröret och de inom gårdarna belägna vattenmätarene.

Hygieniskt mu-
seum.

På förslag af Vattenledningskontoret, hvarest Professor A. Palmberg framställt anhållan om, att staden ville till ett blifvande hygieniskt museum i Helsingfors förära särskilda å hygieniska utställningen i St Petersburg utställda föremål, nämligen 1 vattenledningsanslutning, 1 vattenmätareuppsättning och 1 vattenpost, uppgående i värde till cirka 400 mark, jemte några ritningar, beslöt¹⁾ Drätselkammaren äfven på grund af det utaf Vattenledningskontoret framhållna skäl, det konsumenterna måtte blifva i tillfälle att inhemta en för dem sjelfva nyttig kännedom om de brukliga tillbehören till och anordningarna vid privata servisledningar, hvarom många falska föreställningar existera, att anmoda Vattenledningskontoret att för det blifvande museets räkning uppbevara de begärda föremålen och sedan museet kommit till stånd, hos Drätselkammaren göra ny framställning om deras öfverlemnande.

Stadens plante-
ringar.

Angående arbeten under år 1893 rörande stadens planteringar har Stadsträdgårdsmästaren afgifvit följande berättelse:

Underhåll.

„Under året ha ganska betydande arbeten blifvit utförda inom stadens planteringar, såväl för underhåll och förbättring af de äldre planteringarna som för planering och plantering af delar inom olika platser, som äro under nyanläggning.

Årets sommar har varit synnerligen gynnsam för växtligheten derigenom, att ymnigt med regn föll under så korta mellantider, att vattenledningen icke behöfde anlitas för bevattning af gräsplaner och nyplanterade träd. Detta invärkade förmånligt på anslaget för underhåll af planteringar och trädskolor, så att derigenom mera tid och arbete kunde egnas åt deras ans och vård för att ställa dem på ett för tidens fordringar mera öfverensstämmande sätt, än hvad förut varit fallet.

Den stora utsträckning, som stadens planteringar fått, gör att arbetsstyrkan årligen måste ökas, för att planteringarna skola kunna hål-

¹⁾ Drks prot. den 16 nov. § 25.

las i ett städadt och vårdadt skick. Så användes endast för gräsplanernas skötsel under sommarmånaderna 15 personer dagligen.

I Kajsaniemi ha gräsplanerna slagits med lie, likaså i Brunnsparken, med undantag af Brunnshusrestaurationens område samt de söder och norr derom belägna gräsplanerna närmast intill alléen, hvilka blifvit klipta med maskin. Öfriga planteringar, på hvilka gräsklippningsmaskin användts, äro den nyplanerade delen af Observatoriibärgen, Esplanaderna samt skväverna vid Riddarhuset, Ständerhuset, Finlands Bank, å Elisabets- och Trekantiga torget, vid Gamla kyrkan och Lappviksgatan. Andra arbeten, som utförts inom nämnda platser jemte Djurgården, ha bestått i att inså gräsfrö på sådana ställen, der gräset tagit skada under vintern eller på annat sätt blifvit förstördt. Gräsfröet tåktes med ett tunt lager mylla, för att skydda och befordra dess groning. Dessutom ha vägar och gångar delvis blifvit afplanerade och sandade samt dagligen städade. Träd och buskar ha blifvit beskurna, häckarne klipta samt dammarne rengjorda m. m. dyl.

Med anslaget, 42,000 mark, för planteringar och plantskolor, ha dessutom underhållits växthuset, drifbänkarna samt plantskolorna.

De sistnämnda ha undergått åtskilliga större förändringar. Sålunda Plantskolorna. har platskolan inom Fabriksparken blifvit till största delen omgräfd, och utplanterades därstädes 4,519 st. lönn- och 1,287 st. almplantor.

Plantskolan i Röddäld blef äfvenledes omgräfd och en gång omkring densamma upptagen. Vidare tillfördes jorden, som var af dålig beskaffenhet, rikligt med näring. Sedan gödseln blifvit väl blandad med jorden, utplanterades der 6,364 st. alm- och 5,500 st. björkplantor.

Den i Djurgården belägna plantskolan har äfven undergått förändring derigenom, att större delen af de bättre träden borttagits och användts, dels för komplettering på skilda håll dels för utplantering å Observatoriibärgen. Tomrummen, som härigenom uppstått, ha ifyllts med 10,464 st. alm-, 110 st. tall- och 250 st. granplantor.

Planteringarnas mullförråd, som under året strängt anlidades, blef Mullförrådet. till största delen användt, och då icke någon mylla för billigt pris kunnat inköpas, ha de afskrädeshögar, som under årtionden samlats vid Edesviken, omarbetats och de ämnen, som till mylla kunnat förmultna, upplagts i strängar. Äfven omarbetades en mindre del af de gatsopor, som upplagts å Kampmalmen, för att påskynda förmultningen; men af brist på medel måste dessa arbeten dock i förtid inställas.

I växthuset och drifbänkarna ha under året uppdragits 43,200 Växthuset och drifbänkarna.

blad- och blomsterplantor. Dessa hafva på följande platser blifvit använda, nämligen i Brunnsparken 14,962 st., vid Badhuset 964 st. i Esplanaderna 12,326 st., vid Riddarhuset 525 st., vid Finlands Bank 255 st. samt å de under stadens vård hörande grafvarne å kyrkogården 1,863 st. De öfriga plantorna äro afsedda för växtförökningen nästkommande år.

Af blomsterlökar, som till största delen inköptes från Holland, utplanterades på olika ställen i planteringarna inalles 16,950 st.

Nyanläggnin-
gar.
Observatorii-
bärgen.

Följande nyanläggningsarbeten hafva under året blifvit verkställda.

Å Observatoriibärgen, närmaste delen intill Unionsgatan, österut, der fyllningsarbeten pågått under trenne års tid, blefvo anläggningsarbetena under året slutförda och gräsplanerna fullständigt planerade samt insådda med gräsfrö; äfvensom planterades här och där å de samma uti oregelbundna partier träd och buskväxter. Längs Unionsgatans östra sida planterades åter en rad med lindträd och för att hindra regnvatt-net från att sönderskära gångarne blef å samma anläggningsdel 68 meters rännsten anlagd. De väster om Observatorium anlagda promenadgångarne, som leda från Unions- och Fabiansgatorna till Observatorii-gatan, blefvo å ömse sidor påförda ett lager bättre mylla, hvilken insåddes med gräsfrö. Närmast intill planket vid Kirurgiska sjukhuset befans en större bärgklack, som till form och läge var hinderlig för planeringen, hvarför den undansprängdes, och denna del påfylldes, för att få gräsväxt till stånd. Slutligen transporterades ett större parti lermylla från Sörnäs och upplades på bärget, för att användas vid planeringen af de högst belägna sluttningarna. Anslaget, som för Observatoriibärgens förskönande beviljats, användes helt och hållet.

Brunnsparken.

Uti Brunnsparkens södra del ha tvenne stora gräsplaner påfylts. Å ena planen fans en större bärgklack, som gjorde det omöjligt att fortsätta arbetet med mindre denna undanskaffades, emedan den var belägen alldeles intill stora hufvudgången. Den kunde ej heller till följd af sin höjd öfvertäckas med fyllning och jord, i hvilket fall den härigenom uppkomna kullen hade invärkat ofördelaktigt på utsigten till hafvet. Klacken bortsprängdes därför och den lössprängda sten användes sedermera som underlag för de trenne promenadgångar, hvilkas anläggning påbörjades längst söder ut och som äro afsedda att förmedla trafiken från parken och den s. k. gamla skansen till simhusen. Till följd af anslagets otillräcklighet, kunde emellertid endast den ena gången färdigplaneras. Å den andra påfördes endast något sand på stenslagret, så att de talrika badgäster, som promenera genom parken till

simhusen, kunna taga sig fram på dem. Omkring det nyuppförda ut-
huset vid Badhuset anordnades gångar och planterades rikligt med träd
och buskar, hvilka äro afsedda att i sinom tid undanskymma detsamma.

Strandskoningsarbetet omkring dammen i Kajsaniemi har fram-
skridit så långt, att en tredjedel af skoningens längd eller den delen, Dammen i Kaj-
saniemi.
som under föregående år belastades med sten för att nå fast botten, nu
blifvit lagd. Anslaget härför, beviljadt att användas redan under 1892,
kunde icke i sin helhet under året komma till användning, emedan sten-
fyllningen, som erfordrades för belastning af den öfriga delen af stran-
den, ej kunde på lämpligt sätt anskaffas, hvarför arbetet måste instäl-
las för att fortsättas följande år.

Planering å de tvenne platser, som äro afsedda för plantering vid Fredrikstorget.
Fredrikstorget, verkställdes för de medel, som dertill voro anvisade.

Fyllnings- och planeringsarbetet vid Brandverkets hus afslutades, Planteringen vid
Brandverks-
huset.
och kommer planteringen därstädes att utföras under följande år.

I stadens parker och planteringar utplanterades under året 189 st. Plantering af
träd och buskar.
träd och 1,220 st. prydnadsbuskar.

Anslagen för inköp af träd och buskar för planteringarnas behof
(1,500 mark) äfvensom för trädgårdssoffor (1,000 mark) hafva till fullo
blifvit använda.

Anslaget för underhåll af hägnader har öfverskridits med 845 mk Hägnader.
86 pmi, hvilket till stor del är att tillräkna den svåra vintern med de
stora snöfallen, som ramponerade stängslen här och hvar, så att dessa
måste undergå en större remont än som förut beräknats.

Det antal arbetare, med hvilka ofvannämnda arbeten utförts, har Antal arbetare.
vexlat under vintermånaderna från 23 till 42 och under sommarmåna-
derna från 57 till 119.“

Bland de åtgärder Drätselkammaren vidtog¹⁾ i anledning af de Skogssådd och
plantering.
svåra härjningar, stormen den 28 Augusti 1890 hade anställt uti skogar
och planteringar å stadens marker, ingick äfven verkställande af träd-
sådd och plantering, för att betrygga återväxten af skog å de ställen,
som mest hemsökts; och anlidade Kammaren härför Forstkonduktören
G. O. Timgren, hvars till Kammaren afgifna berättelse af den 4 De-
cember 1893 här intages och är af följande lydelse:

„Då Augusti stormen år 1890 bokstaffigen kalsopat stora arealer
inom staden underlydande skogar, blef det nödvändigt att genom odling

¹⁾ 1890 års berättelse pg. 106.

uppdraga ny skog. Jordmånens stora benägenhet att taga gräsväxt har vid valet af förfaringssätt gifvit företräde åt skogsplantering, ehuru också skogssådd, såsom billigare, ställvis förekommit. Den första åtgärd, som härför påkallades, var anläggning af en plantskola, hvartill plats utsågs å en med al och något barrskog beväxt mark å kartafigur N:o 334 inom Grejus hemmans egor vid rån till villaområdet Dal. Redan samma höst rödjades och bearbetades här en areal af 6 ar och följande vår 1891 utvidgades denna med 5.85 ar, hvadan hela plantskolan omfattar 11.85 ar.

I denna plantskola utsåddes våren 1891 2 kilogram tall-, 2 kg gran- och 0.10 kg sibiriskt lärkträdsfrö, hvarjemte hit omskolades å annan plats tidigare uppdagna 250 lärkträds-, 100 pichta-, 250 gran-, 10 cembra-, 100 lönn-, 30 äppel- samt några andra löfträdsplanter. Följande vår utsåddes i plantskolan ytterligare 2 kg tall-, 1 kg sibiriskt lärkträds-, 1 kg cembra, 0.20 kg pichta-, 0.10 kg alm- samt litet Berberis- och Thuja varreanna frön.

De första skogskulturerna vidtogo 1891, då 1, 3 kg tallfrö utsåddes samt 10,000 tall- samt 2,800 pichta planter från Evois forstinstitut utsattes å särskilda kalytor inom Grejus såväl hem- som utskog samt å Mejlans. Följande år, då bättre tillgång fans på grobart frö, utsåddes inom Grejus och Mejlans egor å marker, som i mindre grad besvärats af gräsväxt, 14.55 kg tallfrö, hvaremot nu endast 1,000 st. från Evois hitförskaffade pichta granar blefvo utsatta, alla å Mejlans.

Först innevarande år verkställdes de egentliga skogskulturerna. Sålunda ej blott utsåddes 28 kg tallfrö å derfor lämpliga marker inom såväl Grejus som Mejlans egor, utan utflyttades äfven från den nyinrättade plantskolan 39,200 tall-, 225 gran- och 210 lärkträdsplanter, hvarförutom 2,300 pichta- och 2,700 balsamgranar samt 550 sibiriska lärkträd från Evois utsattes, till största delen å Mejlans och i Djurgården, således in summa 45,185 planter under år 1893. Inalles har sedan 1891 i skog utsåtts 43.85 kg frö samt utplanterats 58,985 planter.

Härmed kunna också samtliga kalytor inom staden underlydande skogsmarker anses vara försedda med nytt skogsbestånd — således skogbärande — samt spåren efter den minnesvärda stormen så godt som utplånade.

Öfverhuvudtaget hafva kulturerna gått bra, men tyckes den starka gräsväxten, oaktadt vidtagna försigtighetsmått, här och hvar förqväfva

såväl de uppkommande, som de utsatta plantorna, af hvilken anledning hjälpkulturer småningom böra å sådana ställen ifrågakomma.

Vid planteringen har iakttagits, att ädlare trädslag i allmänhet utsatts på mera i ögonen fallande platser äfvensom vid vägar och chausseer. Der detta skett å större ytor, hafva mest blandade bestånd uppdragits, hvarjemte såsom öfvergående inblandning i de flesta fall införts tall.

För närvarande innehåller plantskolan enligt okulariter verkställd taxering:

100,000	tallplantor	af	1891 års	sådd
60,000	d:o	af	1892	” ”
37,000	granplantor	af	1891	” ”
260	omskolade	sibiriska	lärkträdsplantor	
100	d:o	pichta	plantor	
100	d:o	lönnar		
10	d:o	cembra	tallar och	
25	d:o	äppelträd,		

samt ett mindre belopp tvååriga pichta, cembra samt lärkträdsplantor, således i rundt tal omkring 200,000 plantor, att användas till fyllande af luckor samt uppdragande af skog å de nyinköpta markerna på Gumtäckt“.

Drätselkammaren har vidtalat¹⁾ Forstkonduktören Timgren att äfven för år 1894 hafva tillsyn öfver stadens skogskulturer och om fortgången af desamma till Kammaren afgifva berättelse.

Enär den tid, för hvilken varit på entreprenad upplåten gatubelysningen i de delar af staden, der gaslysning icke är införd, utgick med det den 15 Maj utlöpande lysningsåret, afslöt²⁾ Drätselkammaren, efter att hafva genom utfärdad kungörelse³⁾ inhemtat entreprenadbud, med Statsrådet A. af Forselles nytt kontrakt angående ifrågavarande belysnings ombesörjande under tiden från den 1 Augusti 1893 till den 15 Maj 1896 med så många lyktor, som redan under senast förflutna lysningsår funnits uppställda, och med det antal nya lyktor, som stadsmyndigheterna under entreprenadtiden ytterligare kunna finna nödiga, emot ersättning, beräknad för 1:sta och 2:dra klassens lyktor efter 60.65 penni för hvarje lykta och dag, de hållits tända; för 3:dje klassens lyk-

Nytt entreprenadkontrakt ang. gatubelysning med petroleumlyktor.

¹⁾ Drks prot. den 7 dec. § 30. — ²⁾ D:o d:o den 12 maj § 6. — ³⁾ D:o d:o den 20 april § 17.

tor efter 168 mark 65 penni; för 4:de klassens lyktor efter 73 mark 2 penni och för 5:te klassens lyktor efter 82 mark 31 penni för lysningsår och lykta. Tiden för lyktornas i de fyra första klasserna tändning och släckning skulle rätta sig efter den för gaslysningen härstädes fastställda tidtabellen, med iakttagande af de förändringar i sagda tabell, som under entreprenadtiden möjligen genomföras, dock så att de uti kontraktet bestämda enhetspriserna för belysningen ökas eller minskas i samma förhållande som bränntiden utsträcker eller inskränkes, men skulle lyktorna af 5:te klassen deremot hållas lysande intill den 16 Maj och släckas kl. 12 midnatt. Skulle priset å firman Nobels petroleum stiga utöfver 17 penni för kilogram, skall staden ersätta entreprenören det belopp, som han bevisligen erlagt utöfver 17 penni per kilogram för den till belysning använda petroleummängden, men skulle deremot ifrågavarande pris falla under 17 penni per kilogram, åligger det entreprenören att till stadskassan inbetala den summa, hvarmed det af honom för omförmälda petroleum erlagda penningebeloppet understiger priset för samma qvantitet petroleum, beräknad efter 17 penni per kilogram. Entreprenören ålades dessutom att under entreprenadtiden anskaffa, emot en ersättning utaf staden af 50 mark för hvarje lykta, så många lyktor af den förbättrade konstruktion, hvilken redan under några föregående lysningsår delvis vunnit tillämpning, som stadsmyndigheterna under entreprenadtiden kunna finna nödiga.

Elektriska belysningen å Broholmen och Östra chausséen.

I sammanhang med behandlingen af ifrågavarande ärende beslöt Drätselkammaren, att den elektriska belysningen å Broholmen och å Östra chausséen skulle upphöra och för framtiden ersättas med s. k. Forselleska lyktor.

Elektrisk belysning i Saluhallen.

Under året inköptes¹⁾ af Helsingfors Elektriska Belysnings Aktiebolag för ett pris af i ett för allt 3,000 mark ljusledningen med tillhör uti Saluhallen, sedan denna ledning blifvit af bolaget behörigen iståndsatt och af stadens elektrotekniker afsynad och godkänd.

¹⁾ Drks prot. den 26 jan. § 12 och den 13 april § 23.

b) *Ärenden beträffande stadens lösa egendom och penningväsen.*

Genom införskaffande från de skilda nämnderna af uppgifter om de förändringar, som timat under året, kompletterades inventariiboken öfver stadens löseegendom och meddelas sammandrag af nämnda bok längre fram bland tabellbilagorna. Inventariibokens komplettering.

På Brandkommissionens derom gjorda framställning, föranstaltade¹⁾ Drätselkammaren försäljning å offentlig auktion af en del förslitna och obrukbara, under sagda kommissions vård befintliga inventarier. Försäljning af förslitna inventarier.

På derom i Drätselkammaren väckt förslag uppdrog²⁾ Kammaren åt Drätselkontoret att för framtiden taga vård äfven om brandförsäkringsbrefven af all staden tillhörig löseegendom samt vidtaga åtgärd derom, att försäkringarna behörigen bibehållas vid giltighet med de förändringar beträffande respektive försäkringsvärden, som af omständigheterna kunde påkallas; och skulle vederbörande kontor och nämnder underrättas icke blott om denna Drätselkammarens anordning, utan äfven anmodas³⁾ att, då förflyttning af mobiler eller annan stadens löseegendom eger rum, om de ändrade förhållandena å Drätselkontoret anmäla. Brandförsäkring af stadens lösa egendom.

I sammanhang härmed må också anföras, att Drätselkammaren på stadsläkarens förslag beslöt⁴⁾, att kläder tillhörande de i kommunala och epidemiesjukhusen intagna patienterna skulle på stadens bekostnad brandförsäkras till värde af respektive 600 och 300 mark. Brandförsäkring af å sjukhusen intagna personers kläder.

Alla upplysningar beträffande stadens utgifter och inkomster under 1893 samt jemförelser emellan den fastställda budgeten och det faktiska bokslutet äfvensom uppgift om stadskassans ställning vid årets utgång erhållas från härför uppgjorda, längre fram ingående tabellbilagor. Stadskassans utgifter och inkomster.

På grund af Stadsfullmäktiges utverkade begifvande⁵⁾ att för mobilisering af stadskassans bundna tillgångar träffa aftal om kassakreditiv till belopp af högst 730,000 mark, att till nödig del redan under år 1893 användas, afslöt⁶⁾ Drätselkammaren den 18 December med Nordiska Aktiebankens för handel och industri härvande kontor kassakreditivkontrakt å 200,000 mark, under vilkor om erläggande af $\frac{1}{2}$ % inskrifningsafgift och $5\frac{1}{2}$ % årlig ränta å uttagna belopp, hvilken ränta Kassakreditiv.

1) Drks prot. den 26 jan. § 18. — 2) D:o d:o den 30 mars § 17. — 3) D:o d:o den 14 dec. § 22. — 4) D:o d:o den 23 mars § 30. — 5) Se pg. 70. — 6) Drks prot. den 21 dec. § 11.

skulle inbetalas halfårsvis i Januari och Juli månader; och hade å kreditivet ultimo December lyftats 101,000 mark.

Utlottning af
obligationer.

Vid den 1 November 1893 verkställd utlottning af obligationer, hörande till de i stöd af Kejs. Senatens resolutioner af den 17 Maj 1876, den 4 Augusti 1882 och den 26 Mars 1892 upptagna vattenlednings-, nybyggnads- och reglerings- samt $4\frac{1}{2}\%$ obligationslån, utföllo följande nummer till inlösen¹⁾.

Vattenledningslånet af 1876.

Serien Litt.	A.	N:ris	1, 73, 136, 344, 390, 451.
"	"	B.	" 34, 43, 110, 125, 209, 337, 412, 513, 691, 703, 913, 941, 1011, 1146, 1165, 1382.
"	"	C.	" 224, 297, 343, 415, 439, 771, 806, 816, 852, 889, 954, 1036, 1063, 1164, 1206.

Nybyggnads- och regleringslånet af 1882.

Serien Litt.	A.	N:ris	59, 94, 113, 131.
"	"	B.	" 85, 88, 144, 152, 154, 175, 230, 247, 268, 297, 398, 450, 488, 636, 647.
"	"	C.	" 177, 253, 283, 308, 362, 431, 467, 473, 480, 562, 573, 577, 584, 654, 663, 714, 777.

$4\frac{1}{2}\%$ Obligationslånet af 1892.

Serien Litt.	A.	N:ris	7.
"	"	B.	" 10, 52, 85, 337, 536.
"	"	C.	" 555, 618, 653, 666, 898, 1239, 1251, 1362, 1383, 1511, 1648, 1788, 1834.

Vid redogörelse för stadens inkomstgifyvande rättigheter intages här följande af t. f. Trafikkamreraren afgifna berättelse om Trafikkontorets verksamhet samt uppbörderna af trafik- m. fl. afgifter:

Tolags- och tra-
fikafgifterna
m. m.

„Året började dåligt. Vintermånaderna Januari—April voro regelbundet sämre än året förut. Ultimo April steg 1893 års debitering blott till Fmk 27,695:84 mot Fmk 41,607:90 för 1892. Sommartrafiken, Maj—Augusti, ställde sig tämmeligen lika för bägge åren, med ett litet plus för 1893, nemligen Fmk 174,996:65 mot Fmk 173,048:08 år 1892.

¹⁾ Drks prot. den 9 nov. § 33.

De begge första höstmånaderna September—Oktober, under hvilka det i medlet af Augusti utbrutna tullkriget mot Tyskland begynte visa sina följder, hade åter att uppvisa ett märkbart nedåtgående, i det intraderna för 1893 stego till Fmk 104,803:81 mot Fmk 110,162:29 året förut. Ultimo Oktober stodo vi sålunda år 1893 på en slutsiffra af Fmk 307,496:30 mot Fmk 324,818:27 år 1892, eller med ett minus på Fmk 17,321:97. Ännu November månad lemnade oss på ungefär samma fot som Januari—Oktober. November 1893 inbringade nemligen Fmk 48,807:49 mot Fmk 48,449:76 år 1892. Men så kom December månad och drog kors öfver hela det befarade och beräknade bakslaget, ja, gaf dertill ännu ett godt plus derutöfver. Julmånaden inbringade nemligen hela Fmk 50,032:38 mot Fmk 29,624:76 år 1892. Orsaken härtill låg till största delen deri, att en råsockerlast kom in under månaden, inbringande på ett bräde mer än 14,000 mk. Men äfven frånräknadt detta belopp var December månad 1873 bättre än den någonsin tillföre varit. På grund af denna goda inkomst under årets sista skede kom året 1893 åter att sluta med en debiteringssumma på mer än 400,000 mk, nemligen på Fmk 406,336:17, och att sålunda med Fmk 3,443:38 öfverstiga 1892 års debitering.

Debiteringen under de olika månaderna framgår ur medföljande tabell¹⁾. Debiteringen.

För jämförelses skull upptages här summan af debiteringen under de olika rubrikerna för 1893 och 1892, med bortlemnande af debetsedelafgiften:

	1893.	1892.
Tolag	101,626:13	110,704:63
Trafikafgift	300,192:33	288,424:31
Mätningafgift	2,655:62	2,270:25
Transitomagasinshyra	1,017:97	610:20
Summa Fmk	405,492:05	402,009:39

Som synes var det trafikafgiften vi hade att tacka för, att Trafikkontorets intrader för 1893 icke gingo ner, utan tvertom stego. Trafikafgiften var detta år högre än den någonsin förut varit, slutande sig å mer än 300,000 mk, och öfverskjutande 1872 års siffra med närmare 12,000 mk. Tolagen deremot gick ner under 1893 med öfver 9,000 mk. De små debiteringsposterna: Mätningafgiften och Transitomagasinshyran visa begge ett litet öfverskott för 1893.

¹⁾ Meddelas längre fram bland tabellbilagorna.

Uppbörden.

Hvad den kontanta oppbörden vidkommer, hade till den 31 December å 1893 års debitering influtit Fmk 401,366:17, eller med frånräkning af en kursförlust på ryskt silfvermynt, stor Fmk 38:25, Fmk 401,327:92. Utestående vid årsskiftet voro 4,970 mk, hvaraf å December månads beditering belöpa sig Fmk 3,967:32, å November Fmk 958:21 samt å Januari—Oktober Fmk 44:47. (November månads rest har dock redan när detta skrives nästan helt och hållet indrivits, så när som på par tre mark). Några nämnvärda afskrifningar synes ej vara att befara.

Tolag för varor till uppsiäd.

Den tolag, som inlevereras från uppstäderna och direkte inflyter till Drättselkontoret, är ej fullt klar, då detta skrives, af skäl att resp. leveranser för December månad ej ännu hunnit inflyta.

Rester.

Beträffande resterna från föregående år, hvilka vid ingången af 1893 utgjorde: för 1889 Fmk 13:35, för 1891 Fmk 83:90 samt för 1892 Fmk 7,092,67, så hafva under 1893 å desamma indrivits: för 1889 Fmk —:39, för 1891 Fmk 5:35 samt för 1892 Fmk 6,750:25. Af sistnämnda post har ett belopp på Fmk 170:84 influtit direkte till Drättselkontoret samt Fmk 6,579:41 till Trafikkontoret. Trafikkontorets restuppbörd för de nämnda åren utgör alltså Fmk 6,585:15. Tillsammans med oppbörden för 1893, Fmk 401,327:92, stiger hela oppbörden under 1893 till Fmk 407,913:07, på sätt kassarapporten för December utvisar. — Till 1894 balansera: från 1889 (återstående fordran i en konkurs) Fmk 12:96 från 1891 (i tre konkurser) Fmk 78:55 samt från 1892 Fmk 342:42 (deraf i särskilda konkurser Fmk 314:12 samt återstoden hos diverse okända firmor).“

Hamnkontorets oppbörd.

Angående beloppet af de vid Hamnkontoret oppdebiterade afgifterna meddelas uppgift uti de längre fram ingående tabellbilagorna. Här må rörande Hamnkontoret anföras endast följande.

Hamnkaptenen och Hamnkontorsbokhållaren tillkommande oppbördsprocent.

	<i>Fmk.</i>	<i>ö.</i>
„Af årets oppbörd, utgörande 166,487 mark 82 penni, tillkommer:		
Hamnkaptenen efter 4 %	6,658	71
Hamnkontorsbokhållaren efter 2 %	3,329	35
Summa <i>Fmk.</i>	9,988	06

Parramätare, packare och vräkare.

I enlighet med gällande trafiktaxa för Helsingfors stad, nådigst gifven den 10 April 1888, som föreskrifver, att vid Hamnkontoret antages ett bestämdt antal edsvurne parmmätare, hvilka för verkställd mätning sjelfva ega oppbära dem tillkommande arvode, har detta år

likasom tillförene varit anställde *en ålderman och tolf parmmätare* och har deras verksamhet utfallit sålunda:

34,566 famnar ved uppmätta å medelpris 30 penni *utgör Fmk 10,369: 80*, som fördeladt på tretton man gör *Fmk 797: 67 för hvarje*.

För packning och vräkning finnas *två personer* anställde vid Hamnkontoret med skyldighet bland annat att efter behof verkställa packning och vräkning och har under året *735 tunnor tjäva* blifvit vräkta, hvilket å *15 penni* per tunna gör *Fmk 110: 25*, som åter fördeladt på tvenne utgör *Fmk 55: 12 för hvardera*.⁴

Då entreprenadkontraktet angående skjutshållningen i staden skulle utgå med den 31 Maj, hade Drätselkammaren på grund af kungörelse¹⁾ om inlemnande af förseglade anbud å åtagandet att under tre års tid från den 1 Juni 1893 ombesörja gästgifveri- och skjutshållningen härstädes fått emottaga²⁾ fem särskilda anbud, och antog³⁾ Drätselkammaren, efter att hafva inhemtat Poliskamarens yttrande öfver förre entreprenören, vordne stadsbetjenten A. F. Fagerholms lämplighet för uppdraget, hans anbud, som var det för staden förmånligaste och enligt hvilket entreprenören skulle erhålla för hvarje häst 370 mark per år eller, då hästarnas antal var bestämdt till 8, inalles 2,960 mark per år; samt afslöts med Fagerholm, sedan han ställt godkänd borgen för entreprenadens fullgörande, kontrakt angående ifrågavarande gästgifveri- och skjutshållning för tiden 1 Juni 1893—1 Juni 1896.

Skjutshållningen i staden.

På grund af Stadsfullmäktiges vid sammanträde den 12 April 1892 derom fattade beslut hade Kammaren⁴⁾ genom Drätselkontoret låtit utarbeta och trycka en berättelse öfver alla staden donerade fonder, innehållande redogörelse för de respektiva fondernas uppkomst och ändamål med desamma jemte en bilaga med utdrag ur de viktigaste donationsurkunderna.

Berättelse öfver alla staden donerade fonder.

Vid de inventeringar af stadskassan, som jemlikt kommunalförfattningens stadgande hvarje qvartal försiggått i stadgad ordning, likasom ock vid de extra inventeringar, hvilka på grund af Drätselkammarens år 1878 fattade beslut förrättats af tvenne Kammarens ledamöter, hafva några skäl till anmärkningar icke förekommit.

Inventeringar af stadskassan.

¹⁾ Drks prot. den 12 jan. § 6. — ²⁾ D:o d:o den 16 febr. § 7. — ³⁾ D:o d:o den 2 mars § 13. — ⁴⁾ D:o d:o den 5 maj § 5.

c) *Särskilda andra af Drätselkammaren handlagda ärenden.*

Handeln med
salt fisk i Salu-
hallen.

Sedan vederbörande tillsyningsman vid Helsovårdsnämnden i Kam-
maren gjort framställning om, att handeln med salt sill uti Saluhallen,
till förekommande af elak lukt från förvaringskärlen måtte tillåtas en-
dast under vilkor, att sillen förvarades uti kärl af glas eller porslin,
beslöt¹⁾ Drätselkammaren, som blott tillsvidare ville tillåta dylik han-
del i Saluhallen, att dervid endast kärl af nyssnämnda beskaffenhet
finne till fiskens förvaring användas; och skulle uppsyningsman för
Saluhallen häröfver hålla tillsyn.

Renhållning å
skärgårdsfartyg.

Då Sundhetsinspektören, Doktor Sucksdorff å Drätselkammaren
gjort framställning att till förbättrande af renhållningen å de i Södra
hamnen liggande skärgårdsfartygen, å hvilka orenlighet och hvarje-
handta affall uppsamlades i korgar, hvilkas innehåll, då tömning deraf
icke skedde före fartygens affärd, finne ruttna och utsprida elak lukt,
åtgärd måtte vidtagas derom, att stadens renhållnings-uppsyningsman
dagligen skulle på viss, en gång för alla bestämd tid till stället beor-
dra en sopkärra, der besättningen å skärgårdsfartygen skulle tillhållas
att afstjelpa den ombord uppsamlade orenligheten, öfver fullgörande
hvaraf Hamnkaptenen borde hålla tillsyn, anmodade²⁾ Drätselkammaren
Byggnadskontoret och Hamnkontoret att vidtaga häraf påkallade åtgärder.

Nya vattenled-
ningskontrakt.

I enlighet med Vattenledningskontorets derom gjorda framställ-
ning, uppdrog³⁾ Drätselkammaren åt bemälda kontor att med sådana
vattenkonsumenter, som före år 1891 haft vattenmätare och således från
sagda tid, då vattenmätare allmänt infördes och kontrakt angående vat-
tenförbrukning från stadens vattenledning uppgjordes efter nytt formu-
lär, upptagande bland annat rättighet för staden att afstänga afnäma-
renas vattenledning vid bristande betalning ej blott för förbrukadt vat-
ten utan äfven för arbeten och reparationer å ledningarna, icke varit
tvungne att förnya sina kontrakt, nu uppgöra kontrakt efter det nya
formuläret eller, i händelse af ifrågavarande vattenkonsumenters tred-
ska häremot, i behörig ordning uppsäga de gamla kontrakten.

Komplettering
af fastighetsbo-
ken. — Gransk-
ning af säker-
hetshandlingar.

Förteckningen öfver stadens fasta egendom blef under året kom-
pletterad genom införande af skedda förändringar, hvarjemte stadens

¹⁾ Drks prot. den 12 jan. § 18. — ²⁾ Drks prot. den 20 juli § 13. — ³⁾ Drks prot.
den 30 nov. § 12.

säkerhetshandlingar granskades och nödiga åtgärder till bevarande af stadens rätt i förekommande fall vidtogos.

Förutom i de fall, då Kammaren på vederbörande myndighets anfordran afgaf endast förklaring, blef stadens talan genom Drätselkammarens försorg vid domstol¹⁾ bevakad uti ärenden, i hvilka staden var part eller annars hade något intresse att tillgodose. De flesta af dem gällde kommunaltaxering, oguldna arrenden och tomtlösen.

Drätselkammaren bestod under året af Handlanden M. Hallberg (ordf.), Hofrådet C. Nummelin (viceordf.), Bankdirektören L. v. Pfaler, Muraremästaren A. Ärt, Bandirektörsassistenten Th. Frosterus och Grefve C. Mannerheim. Suppleanter voro Gårdsegaren K. R. Åström, Handlanden L. Krogius och Sekreteraren C. Svibergson.

Drätselkammaren hade under året 58 sammanträden, af hvilka 52 ordinarie och 6 extra. Dervid handlades 1,368 diariiförda ärenden, af hvilka 151 voro beroende från de föregående åren samt 1,217 nya. Af dessa blefvo 1,242 befordrade till slut samt 126 beroende på vidare åtgärd. Anordningar utfärdades till ett antal af 2,504. Paragrafantalet i Kammarens protokoll uppgick till 1,799 samt brefnummer till 291. Kontrakt affattades inalles 31, af hvilka 22 gällde legoafstal angående staden tillhöriga jordlägenheter, 1 förvärfvande för staden af eganderätt till fastighet, 1 besittningsrätt till fastighet, 4 på entreprenad utgifna arbeten, 1 särskilda materialleveranser och 2 belysning.

¹⁾ Drks prot. den 5 jan. § 31, den 9 febr. § 23, den 16 mars § 14, den 6 april § 11, den 13 april § 12, den 27 april § 24, den 12 maj § 18, den 18 maj § 27, den 22 juni §§ 8 & 14, den 6 juli § 17, den 27 juli § 9, den 10 aug. §§ 4 & 14, den 17 aug. § 14, den 14 sept. § 18, den 9 nov. § 27, den 23 nov. § 22 och den 14 dec. § 4.